

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Subotica, vasárnap 1922. június 11.

158. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 9-58, szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár: negyedévre 90 — dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lelbach-palota)

Junius,

gyönyörű Junius, halászok értelműje, virágok felruházója, ki örök magokat, a szent kenyérnek ígéreteit ültetted a buza fő sordult szárába, aki bő-dítő illatot lehelsz a nyíló virág szűz szirmai közé, aki színekkel harmatozod be a zsendülő mezőt, az ég kéklével, a tenger zöldjével és a boldogság rózsaszínével, aki meleg vagy, mint szeretők ölelése és puha, mint a gverekünk sóhaja, szent, csudatevő Junius, hadd zengjen most téged ez az írás. A tévedések utjain botorkálunk mindannyian s hator fontoskodással téveszítjük össze a lényegét a látszattal, amikor azt bízunk, hogy az emberi élet legnagyobb esenényeit politikuskok szava, tudósok bölcsesége és hadvezérek tévedése teremti a világra. S amíg magunkra nevelt alázatall ünnepe-
lünk a magától értelődőt és térdre kényszerített hódolattal köszönjük az eltéveszthetlent, megelégedünk róla, hogy egy nyíló virág az élet pompázóbb nagyszerűségeit, magába szedődő titokzatosságát és megjel-
hetetlenebb miszticizmusát jeleníti, mint a legkomplicáltabb gép, a leg-
jobbban célbataláló elmélet s leg-
bravurosabban kiravaszzkodott mű-
remek. Zengő titok bujik meg a gyönyörű virág fűrei közt, az emberi értelem kagylójával ki nem meríthető logika nyilatkozik meg abban a rindben, mely gyümölcsös nevelői a feső bimbóit. Hegyeket hány-
hatunk fel sívó sívógépek, csatornákat vágtatunk ki kárpási Shylock-
ként örök adósunknak, az eleven földnek testéből, szekerünk elő fog-
hatjuk az erőt, mely tenyere egyen-
súlyában tartja a naprendszer csil-
la át, még sem lesz soha annyi erőnk, hogy egyetlen sanya fűszál-
ban elfogassuk a bimbóságot és sejt-
oszlás sötét törvényeit atól az eleve elrendeltetéstől, amit az örök hatal-
mak örök időkre, örök érvénnyel elrendeltek.

Az *arma virumque cano* örök ve-
zéricsüteménye helyett hadd esordul-
jon ki alázatunk megszentelt kely-
héből, őszinte, áhitatos és könnyes
szavu magasztalása annak az örök
istennek, amelyik fűben, f. b. n. kö-
ben, villámában és napsugárban
áruja el örök hatalmát és minden-
teljenszót voltál. Ezt az istent, az
örököt fogva és örökké való urat
csak az elázunk odaadásával mag-
asztalhatjuk. Ha patak partján lovat
áldozunk föl, ha kicsurgatót ember-
vérrel becselenítették meg az áhítat
helyét, ha első fűszárat, vért és
veit hordoztak ama Hatalmas elébe,
vagy ha a megszüpült és megisztult
keresztény vallás nem e világról v. l.
szimbolumaival mutatja be áldozat-
tát, egyformán azt a fölötünk uralko-
dó Erőt, a betelhetetlen Szépsé-

get, a magasságbeli Hatalmat ünne-
peljük, az első okot és végső oko-
zatot, a sziklát, honnan kiszökött a
fejlődés paakja s az Oceánt, hová
refut a szélesen hömpölygő folyam.
De az ember, aki saját magát fölke-
ntette a természet urának, holott csak
reménytelen trónkövetelője lehet az
élet határtalan birodalmának, az
ember még az isten dicséretét is le
akarja foglalni magának. Meg-
tud-e mérközni dobok pergése, or-
gonák zugása és trombiták harso-
gása azzal a zenével, ami erdők
zuzásából, viharok dörömböléséből,
villám csattogásából és tavasi ha-
na'ok szűz csöndjéből árad ki?
Melyik szebb háza az istennek: a
Szent Péter templom-e, vagy az,
amelyeknek alapja a virágos rét,
kupolája a sugárzó nap, menyete
a kék és az tepátája a hibortelhető?

Mi kell több és igazabb áhitatot,
a tömjén füstje, vagy a végtelen
Oceánok sós levelete? Egyetlen úgy
magasztalóbb dicsérete a fölötünk
és tennünk élének, mint az a gula
lenne, melyet az első embertől kezdve
épített volna az emberiség. bele-
épitve a föld minden követ, az érte-
lem minden kigondolását s bele-
keverve csurgó vérért a kövek közé.
Junius, zengő szépségtől, ömlő
meleg, áldott öla Junius, a szent
élet szent forradalma vagy minden
halállal szemben. Fegyverzet és férdi-
dicség helyett megoldott sarukkal
és dadogó szavakkal hadd zengjünk
most áldó-imádkozó földreborulással
a te dicséreted, aki magad vagy
a teremő erő, a nyíló élet, f. gan-
tató ölelés, a fölkarozott titok, az
örök szépség és örök vigasztalás.
(d.)

érei külföldön készíti elő. Ezt a
váltást magában Magyarorasz-
gon, belülről kell végrehajtani. A
magyar emigrációnak általában
nagyobb aktivitást kellene mutat-
nia.

Jól tudni, hogy több magyar
emigráns, aki annak idején vezető-
szerepet játszott, most még nem
mehet haza, de ez az állapot nem
tarthat soká. A magyar emigráció
vezérei közt — fejezte be Benes
miniszterelnök nyilatkozatát — van
sok nagybecsült név, akiknek a
személye elég morális garancia
arra, hogy Magyarországra való
visszatérésük után továbbra is azt,
a demokráta és pacifista politikát
folytatnák, amely a szomszéd orszá-
gokkal való barátságos megegyezés
előfői étele

Ezzel ért véget a nagyjelentőségű
nyilatkozat.

Benes nyilatkozata

a cseh—magyar viszonyról, a mai magyar
rezsimről s a magyar emigráció feladatairól

„A magyar nép kénytelen viselni kormányzati a fele-
lősségeit” — „Térjen haza az emigráció”

Benes csehszlovák miniszterelnök
beogradi tartózkodása alkalmával a
„Balkan Express” szerkesztője előtt
fontos politikai nyilatkozatot tett.

A csehszlovák-jugoszláv
viszonyt illetőleg kijelentette Benes
miniszterelnök, hogy az annyira bar-
átos volt, hogy már nem is kel-
lett gondolni annak elmélyítésére.
Génuában mégis szorosabbá vált ez a
baráti jóviszony. Sándor király
esküvével által Romániával és Gó-
rögországgal erősödik meg a baráti
viszony, amely államok kormányai-
val a cseh kormány különben is bar-
átságos tárgyalásokat folytat.

A csehszlovák-magyar
viszonyról is nyilatkozott Benes mi-
niszterelnök és hangsúlyozta, hogy
Csehszlovákia csak olyan Ma-
gyarországgal tarthat leán bará-
tságos szomszéd viszonyt, amely
revans-ideák és irredenta propa-
ganda nélkül a trianoni béke
alapjaira helyezkedik.

Kijelentette Benes, hogy a Horthy
és Habsburg-propagandára Szlová-
kiában csak pocskolták a sok pénz,
mert nem tudtak semmi eredményt
elérni.

Ezután hangsúlyozta még a cseh
miniszterelnök, hogy

Csehszlovákia nem azonosítja a
mai rezsimet Magyarországgal népe-
vel,
amin/hogy Poincaré sem jelenti Fran-
ciaországát, Wirth Németországot,

vagy Benes Csehszlovákiát, mégis
a magyar nép kénytelen viselni a
felelősséget azért, amit a kormá-
nya cselekszik vagy mulaszt.
A magyar népnek még sokáig kell
viselnie ezt a felelősséget.

Nyilatkozott Benes a magyar emi-
gráció helyzetéről is.

— A magyar emigráció helyzetét
nagyon jól értem — mondotta —
hiszen magam is életem emigráció-
ban. Azt hiszem azonban, hogy
azt az akcióit, amit az emigráció
most készít elő, Magyarországon
kellene folytatnia.

Arra a kérdésre, hogy lehetséges
e a barátságos megegyezés a mai
Magyarország és a demokratikus s
pacifista csehszlovák köztársaság
között és hogy Csehszlovákia indí-
ferens-e azzal szemben, hogy a
magyar demokraták és pacifisták
java emigráltak kénytelen, a követ-
kezőket felelte Benes miniszterelnök:
— Csehszlovákia egyáltalán nem
indifferens ezzel szemben, sőt

a magyar demokrácia és emi-
gráció sorsát nagyon is szívón vi-
sell.

A csehszlovák köztársaság azonban
nem akar egy szomszéd állam bel-
ügyeibe avatkozni, mert ez nem te-
remene előnyös helyzetet egyik fél
részére sem.

Különben az a véleményem,
hogy
a magyar emigrációnak haza kell
térnie, mert nem elég, ha az új

A kisántant beogradi konferenciája

Görögország nem csatlakozik
a kisántanthoz

A Beogradban lefolyó esküvői ön-
nepségeket egyidejűleg fontos diplo-
máciai tanácskozások színhelye is
volt az SHS. királyság fővárosa.

Az esküvő napján, a csapatszemle
után összejártak a kisántant vezető
államfőurai, még pedig az SHS.
állam részéről Pastic és Ninesic,
Románia részéről Bratianu s Duka,
Csehszlovákia részéről Benes dr. és
tanácskoztak a külpolitikai hely-
zetéről.

A kisántant diplomatiának tanács-
kozása az egész világpolitikában
nagy feltűnést keltett és azt külön-
bözőrepen kommentálták. A világ-
szajtó egy része a beogradi tanács-
kozás a genai konferencia foly-
tatásának tekintti, egy Ulstein-írádás
szerint pedig Görögországnak a
kisántanthoz való formális csatla-
kozás szerepelt a tanácskozás nap-
rendjén.

Az a vélemény, amely Beogradot
Genával hasonlítja össze, minden
esztre tulzottnak látszik, de az Ul-
stein-ügyönosság által lanszított
hírek sem fedik a tényeket.

Az utóbbi híradással ellentétben
ugyanis a tény az, hogy Görög-
ország miniszterelnöke és külügy-
minisztere, akik pedig ez időtájt Beo-
gradban tartózkodtak, nem vettek
részt a tanácskozáson. Görög-
országnak a kisántanthoz való csat-
kozását ezekben a napokban több
 ízben jelentették, ezek a hírek azon-
ban egyelőre nem jenek a tényeket.

A beogradi konferenciának az a
nagy jelentősége, hogy kimondot-
ták, miszerint a jövőben a kisán-
tant diplomáciai rendszeres tanács-

kozásokra fognak összejönni. A legközelebbi találkozás a parlamentek nyári szünetének befejezése után lesz.

Szóba került Beogradban a hágai konferencia kérdése is. A hivatalos kommuniké megállapítja, hogy ezekben a kérdésekben a tanácsközölelek között teljes volt az egyetértés, úgy, hogy vitára sem adódott alkalom. A hágai konferencia tudvaleg az orosz kérdéssel foglalkozott. Így már most meg lehet állapítani azt, hogy a kisanant milyen álláspontot foglalt majd el a hágai konferencián. A várakozás álláspontját, amelybe nem csekély aggodó gyanakvás vegyül. Ez volt eddig az SHS. királyság álláspontja és ha a nyelcdiki kisananti konferencia harmóniája valóban megvolt, akkor ez a kisananti is. Az angol-német fölfogással szemben a kisananti a francia álláspontot fogadta el az orosz kérdésben. A francia irányzat felé hajlik a hivatalos kisananti-politika a német jóváértel kérdésében is. A franciák teljes külpolitikai izoláltsága, amint azt oly szívesen jövendölték meg nemrégiben is a német külpolitikusok, ezek szerint tehát nem áll fenn.

Hogy a kisanantnak ez az álláspontja a történelmi ráutaltság politikájának, vagy csupán a rezsimpolitikájának az álláspontja-e, azt teljes határozottsággal megállapítani nem lehet, az azonban tény, hogy a jelenlegi hivatalos jogszóló külpolitikaival szemben, a horvát blokk is, de a többi elenzéki pártok is, amelyek az ország közvéleményének nem csekély hányadára támaszkodnak, ellenzói a francia politikának, sőt a horvát blokk külpolitikai kérdésekben határozottan Németország felé orientálódik.

Beograd. Ballazzi görög külügyminiszter elutazása előtt a Politikamunkatársának a következő nyilatkozatot tette:

N csics külügyminiszterrel és Bratunival több ízben tanácskoztam az országainkat érdeklő kérdésekről. A legfőbb kérdés, amellyel foglalkoztunk, a bulgár komitások akciója volt. Amellett voltam, hogy a SHS. királyság, Románia és Görögország tegyen erőfeszítést, éseket Szerbiában az a céllal, hogy egy csapásra elintézhessük ezt a veszedelmet.

Ami Szalonikit és a SHS. királyságnak javasoltam szabad zónát és kikötőt illeti, Ballazzi kijelentette, hogy ebben a kérdésben nincs semmi nézeteltérés a két állam között. Görögország loyálisan teljesíti a szerződésben vállalt kötelezettségeket. A Szerbiával megkötött szövetség szerződés 1923 májusában lejárt, azonban semmi ok sincs arra, hogy ezt akkor meg ne hosszabítsuk.

Arra a kérdésre, hogy Görögország belép-e a kisanantba, Ballazzi kijelentette, hogy Görögország szimpatizál a kisananttal és mielőtt a ki-azsiai háború befejeződik, Görögország meg fogja vizsgálni azokat a föltételeket, amelyek lehetővé teszik a közeledést a kisananti államaival. Görögország egyébként szövetségi viszonyban van a SHS. királysággal és Romániával és barátságos viszonyt tart fenn Csehszlovákiával is, úgy, hogy semmi ok sem fogja föl, ami lehetetlenné tenné azt, hogy a kisanantnak tagja lehessen.

A suboticei Szokol-ünnepély

Ezerötszáz szokolista vesz részt az ünnepségeken

Megírtuk már, hogy június 28-án és 29-én több Sokol-kerület Suboticián nagyarányú ünnepségeket rendez. Az ünnepélyre most folytak az előkészületek és a rendező-bizottság igyekszik azokat minél fényesebbé tenni.

Az egyes Sokol-egyesületek most jelentik be az ünnepélyen való részvételüket. Az eddigi jelek szerint nagyon sokan fognak résztvenni az ünnepségeken — magáról Osijekről például 250 szokolista jelentkezett — úgy, hogy az eddigi jelek szerint mintegy 1500 szokolista fogja a bemutatandó gyakorlatokat végezni.

Az ünnepségek fénypontja a június 28-án Paliscson rendezendő ünnepély lesz, amelynek részletes programját szombaton délután tárgyalta le az előkészítő bizottság. Az ünnepély résztvevői egységes plakettet fognak viselni, amelyet a legkiválóbb jogszóló művész, Mestrovics Iván tervezett és

amelyet művészi kivitelben készített el bronzból a suboticei Herzog és Glas-cég.

Az ünnepségek rendezése nagy költségekkel jár, amelyeket részben társadalmi úton szereznek meg. A suboticei bankok és pénzintézetek már felajánlották anyagi támogatásukat és ezzel kapcsolatban a közeli napokban megérkezett a bíróságoknál, városi közigazgatásnál, postánál, pénzügyorségnél, tanárknál is. Az állam sőt sem volt jó munkaadó. Most különösen nem az.

A suboticei ünnepségeken résztvevő szokolisták nagyrésze már 27-én délután és este érkezik Suboticiára és elhelyezésükről a város gondoskodik. A szállodákban csak az ünnepségekre megérkező notabilitások részére biztosítanak lakást, míg a szokolisták legnagyobb részét az iskolákban helyezik el. Június 28-án délelben a vendégeknek és az ünnepség résztvevőinek bankettet ad a város.

Proletár-egzisztenciák

Adatok egy szociográfiai tanulmányhoz — A banktisztviselőktől — a rikkancsokig — A szegényes új csapatai

— Mennyit keres a munkás és a tisztviselő? —

Mint mindenütt, itt Suboticián is szürke és szomorú a proletáregzisztenciák krónikája. A drágaság és nyomor egyhangú taposomalmában élnek itt is azok, akik iróasztal mellett, vagy a műhelyekben és földekben dolgoznak a mindennapi kenyérükért. Mindig egyformán monoton ez a krónika, a refrén állandóan ugyanaz: a drágaság nő, a szegénység káderei pedig szaporodnak. Pár esztendő óta történik így, pár esztendő óta nincs megállás ebben sehoh a világon, az árak egyre fölfelé mennek, mint az árpad. Ha valami jelent érdekességet a proletáregzisztenciák egyre tragikusabb életében, akkor ez csupán csak az, hogy életstandardjuk egyenes arányban esik az elvonuló hónapokkal. Minél messzibbre jutnak a világháború dátumához, annál vehemensébb pusztítóbb arányban bontakozik ki a nyomorúság járványa.

Suboticián számokkal lehet bizonyítani a proletáregzisztenciának, a szegénységnek ezt a tendenciáját. A múlt esztendőben jóval előnyösebb volt az arány a kereseti viszonyok és a piaci árak között. A drágaság tempóját nem vették át a munkabérek és ma a suboticei munkásnak jóval alacsonyabb az életstandardja, mint az elmúlt év hónapjaiban. És ez az aránytalanság a drágaság nívója és a munkabérek között uryilatszük még erősödni fog. A jelek legalább azt mutatják, hogy a piaci árak nem állnak meg a mostani magasságban, viszont a kereseti viszonyok javulására kevés reményt nyújtanak azok a bércszámlítási tünetek, amelyek az egész világon mutatkoznak. Suboticián ugyan a legutóbb lezajlott bérmegállomnak helyenkint pótolta valamit abból a veszteségből, ami a drágaság újabb növekedése idézett elő a munkabérvizonyokban, de ez a javulás átmeneti jelentőségű és a mostani gazdasági krízishullámok hamarosan megsemmisíthetik.

A hivatalnok és a munkás.

A köztudatban általában az a meggyőződés él, hogy a hivatalnok-emberek, a latinernek kereseti viszonyai jóval rosszabbak az ipari munkásoké-

nál, hogy a háború utáni esztendők ebben a tekintetben nagy eltolódásokat okoztak. A suboticei kereseti viszonyoknál ez az eltolódás nincs meg olyan mértékben, mint például a rossz valutával bíró osztrák császárvárosban. Itt aránylag egy és ugyanaz a helyzet, mint a békeidőkben. A hivatalnokok közül csak az állami-vatálnokok vannak (vasutasok, postások, stb.) rosszabbul fizelve, mint az ipari munkások, a magánvállalatok tisztviselőinek életstandardja nem esett le aránylag alacsonyabbra. Vannak ugyan ipari kategóriák, amelyek jobban fizetettek, mint a magántisztviselők, de ezek az éltmunkások a békeidőben is ugyanígy nagyobb béreket kaptak és fizetések meghaladták a tisztviselőkéit. Az ipari munkások nagyrésze 3000—4000 koronás havi bérből nyomorog — olyan ősszegebből, amely általában az intellektuális pályákon dolgozók fizetése alatt van — nem szelva a napszamosokról és ipari segédmunkásokról, akik a 2000 koronás maximumot sem mindenhol érik el. Subotica különben is az ország egyik legrosszabb piaca az ipari munkások számára.

Milyenek a fizetések?

Az ipari munkások általában 14—21 koronás órabéréért dolgoznak, amely körülbelül megfelel havi 3000—5000 koronás jövedelemnek. Asztalosok, vasműmunkások, cipészek és egyéb szakmunkások kapják ezt a fizetést. Segédmunkások napidíja általában 80—100 korona. Vannak üzemek (kenyér-gyár, kefégyár), ahol női munkaerők 20—40 korona napidíjért végeznek erős nyolc-tíz órai munkát. A munkásarisztokrácia (pincérek, nyomdászok) áll a létra legtetőjén, de köztük is vannak gyöngébb fizetett munkások, akik legjobb esetben 4500 korona fizetést érnek csak el. A legslányabbak a bérvizonyok a kereskedősegedeknél. Számukra a 3000 koronás havi kereset már kitünő kondíció. Nagy részük 1500—2000 koronáért dolgozik. Egy-két nagyobb üzlet van csak Suboticián, ahol az alkalmazottak 5000—6000 koronás fizetést kap.

A hivatalnokok kategóriáiban vala-

mikor a banktisztviselők képviselőik az arisztokráciát. A elegáns bankfiúkról ma már lekopott ez a patina: fizetések dolgában együtt vannak az egyes magánvállalatok hivatalnokai-val, 3000-tól 6000-ig terjedő havi gázsiból élnek nem sokkal jobban, mint a vasuti tisztviselők, akik közül diplo-más emberek sokszor eslejen summa summaurum 3800 koronát kapnak kézbe. Hogy ebből milyen cifrán lehet nyomorogni, azt nem kell bővebben részletezni. Ugyanígynek a kereseti viszonyok a bíróságoknál, városi közigazgatásnál, postánál, pénzügyorségnél, tanárknál is. Az állam sőt sem volt jó munkaadó. Most különösen nem az.

Az ipari éltmunkások között van néhány szerencsés ember, aki a mai viszonyok között sem panaszkozhatik. Az egyik nyomdában dolgozik egy gépmester, aki — igaz nehéz, fárasztó munkáért — 24.000 koronát keres havonként. Általában a nyomdások vannak az ipari munkások között a legjobban megfizetve. Heti 2000 korona az a minimum, amit megkeresnek. A mechanikusok között is akad egy-néhány, akit 10.000 koronán fölül díjaznak.

Mit keres egy aratómunkást?

Nehéz munka az aratómunka. Különösen hajnaltól napestig kint a buzatáblán robotolni — nem irigylésre méltó. Sok erőt rabolnak el a buza-kereszklet és az aratómunkás igazán megérdemli azt a komenciót, amit a munka végén kap a földbirtokostól.

Az aratás rendszerint 3—4 hétig tart. Erre az időre egy aratópárnak ma jár: 1 méter buza, 100 korona készpénz, 6 kiló zsir, minimum 6 méter buza-részesedés és 3 métermázsá árpa, vagy zab, 2 kocsi szalma és két lánc harmados kukorica. Ha a buza jól fizet, akkor a hat métermázsá buza-részesedésen felül még néhány métermázsával többet kereshet. Ez a természetbeni komenció megfelel 20—22 ezer koronának. Egy aratópár körülbelül 1000 koronát keres tehát naponként.

400 korona egy hónapra.

Suboticián van néhány proletáregzisztencia, aki csak ennyit keres: 400 koronát egy hónapra. Az egyik suboticei mozi jegyszoldói tartják ezt a rekordot. Hét órát dolgoznak naponként, 3-tól éjszaka 11-ig. Nem nehéz munka az igaz, de istenek, az egyik jegyszoldóasszonyok négy gyereke van arra a négyszáz koronára.

Hordárok és rikkancsok.

Nekik sem megy a legjobban. Megkérdeztem az állomáson posztoló egyik hordártól, hogy mit keres naponként. Nagyon panaszkodott, az utasok a fogukhoz verik a garast és csak a legritkább esetben vitelik csomagjaikat. Jó napja van, ha 100 koronát hazavihet, a legbőször haszon nélkül álldogál a vasutépület előtt. Szeretett volna lent lenni Beogradban a király esküvőjén. Ott ment néhány napig munka — mondotta — ott lehetett keresni néhány száz forintot — megerősítés nélkül.

Pesten vannak rikkancsok, akik házakat spórolnak össze. Suboticián, a suboticei rikkancsoknak nincs ilyen szerencséjük. Örülnek, ha kenyéreteliek. 50—60 koronát rikkancsoknak össze általában naponként. Némelyik — az ügyesebb, a rutinizottabb — azonban megkeres 100—150 koronát is. Ez a maximum. És ebből bizony nem lehet összespórolni ma egy ház árát. Még szovjetrubelben sem,

As újságírók. Az újságírók fizetéséről jobb nem beszélni. Kéves, nagyon kéves, lérdézzenek csak meg egy újságíró! Egyedül a főszerkesztő gázolja alkalmazódik az időhöz. A munkatársak adósságból élnek és — előlegekből. Napról-napra. Nem bohémikból. Öt-czerből.

A külföldi vendégek elutaztak Beogradból

A külföldi udvarok képviselői az esküvői ünnepségek lezajlása után visszautaztak hazájukba.

Legelőször a román királyi család, Ferdinánd király, Mária királyné, Károly trónörökös és Ileana hercegnő utaztak el. Velük mentek Bratianu és Duka herceg miniszterek is. A királyi vendégeket Pál herceg és Jelena hercegnő kísérték ki a pályaudvarra, ahol igen szívós bucsút vettek az elutazóktól.

A yorki herceg és román királyi pár ifjabbik fia, Miklós herceg inoknóba utaztak Londonba. Őket is Pál herceg és Jelena hercegnő kísérték ki a pályaudvarra. Velük együtt utazott el a spanyol udvar nevében megjelent Alfonso infans és Beatrix infans. Az údinei herceg regge kilenc órakor hagyta el különvonattal a beogradi pályaudvart.

A külföldi vendégek, mint az udvar környezetéből kiszivárgott hírek mondják, a legjobb impressziókkal távoztak az esküvőről.

Különösen a román királyi pár volt élrágadtatva a kifogástalan rendezéstől és az esküvőn megjelent száz ezernyi tömeg spontán lelkesedésétől. Hogy a román udvar beogradi tartózkodása kellemesen telt el, legjobban mutatja az, hogy Beogradban már szelében beszélik, hogy Ileana hercegnő, az ifjú királyné hugát rövidesen eljegyzti Pál herceg, Sándor király unokaöccse.

Az Erzberger-pör

A gyilkosok budapesti tartózkodása

Berlinből jelentik: A Badenben levő Offenburg esküvőszéke előtt tárgyalják Erzberger volt birodalmi pénzügyminiszter meggyilkolásának ügyét. A legutóbb megartott tárgyaláson a vádat képviselő Dr. Schumacher följegyzést készített Erzberger két gyilkosának, Schulzknak és Thilesennek budapesti tartózkodásáról. Elmondta, hogy ők ketten 1921. év novemberében Budapesten tartózkodtak és egy itt élő német birodalmi alattvaló látta őket, amikor az egyik kioszkban német újságot vásároltak. Követte őket a kávéházba, ahol egyikük figyelmeztette a másikat az újság egyik cikkére, amely Erzberger meggyilkolásáról szólt. Ugyanez a németországi polgár a múlt év december 20-án is véletlenül találkozott az utcán a két egyénnel, Minthogy időközben látta már ugy Schulzknak, mint Thilesennek arcokból, azonnal felismert neki a két ember. Meg is állapította rajtuk a személyleírásban közölt különös ismertetőjeleket.

A további nyomozás azt eredményezte, hogy a két gyilkos a múlt év november közepétől december 22-ig Budapesten különböző szállodákban, mindenhol más és más hamis név alatt lakott, de az árnyék kezében mindig megvezetett valodai nevük kezdőbetűjével. Azt mondták Budapesten, hogy Oroszországból menekül-

tek és Németország felé utaznak. Az egyik helyen azt állítá elő, hogy Odesszából jöttek tanulmányútra. Ezzel a bemondatással a rendőrség figyelmét is felhívták maguk ellen és mint bolsevikokat őrizetbe vették őket, de mivel utlevelük rendben volt az év végéig szóló érvényességgel, szabadon engedték őket.

Egy alkalommal azért idézték be őket a rendőrségre, mert a szállodai szobalány elmondta, hogy revolvert talált az éjjeli szekrényükön. Ekkor Gross és Schilt árnevet használtak. Minthogy utlevelük is ezeket a ne-

Hálaadó misén — ravatal

Kinos incidens a suboticei Szent Rókus templomban — Szarkofágos Te Deum-ot mutattak be a királyi esküvőjének napján — Raics Balázs plébánost megfenggették — Megindult a nyomozás — Nyilatkozik a főkapitány —

A királyi esküvője alkalmából Subotícán rendezett ünnepségeket kinos incidens zavarta meg. Az incidensről azok szerettek közvetlen tudomást, akik esztörtörökön déliült a Szent-Rókus templomban tartott hálaadó istentiszteleten résztvettek, de z esetnek még folytatása lesz. A incidens középpontjában Raics Balázs plébános, a suboticei buncyvácsok párt egyik vezére és országgyűlési képviselő áll.

Erről az incidensről a következő észleletes tudósításunk számol be:

Sarkofág a hálaadó misén

Csütörtök délelőtt Sándor királyi esküvője alkalmából valamennyi fekezetek templomában hálaadó istentiszteletet tartottak. A Szent-Rókus templomban megjelent hívők és ünneplő közönség, közöttük a hatóságok képviselőinek körében is kinos jelűtést kellett, hogy a főoltár előtt a templom középhajójában

el volt készítve az a sarkofág, amit gyászmisék alkalmával szoktak használni.

A fekete lepellel borított koporsó a királyi esküvőjének Te Deumján megdobbanést és megbotránkozást keltett. Az első percekben nem is voltak tisztában az egybegyűltek azzal, hogy mit jelent a szerkezet, a hálaadó istentiszteleten, mert arra nem gondolt senki, hogy szándékosan tették ki a sarkofágot és hogy annak demonstratív jellege is lehet.

Inzultálni akarták a plébános-képviselőt

A misét Raics Balázs plébános országgyűlési képviselő celebrálta. A szertartás folyamán az a meggyőződés vett erőt a jelenlévőkön, hogy egy ilyen ünnepi misén ilyen véletlenek nem fordulhatnak elő.

Az igazalom folyvást nőtt, azonban a templomi szertartásokat nem akarta senki sem megszakítani. Így tehát minden különösebb incidens nélkül folyt le a mise.

A mise befejezése után azonban a jelenlévők közül többen elégtételt akartak venni a szándékosnak vélt sérelem következtében. Raics Balázs plébános időközben a templom hátsó kijáratán távozott, de ennek ellenére is

csak nehezen sikerült megakadályozni a hatóságnak azt, hogy a képviselő-plébánost inzultálni ne érje.

Jóval a mise befejezése után üz-

vekre voltak kiállítva, a rendőrség már lefoglalt revolvert és az utlevelét visszaadta nekik. December 22-én, amikor a Park-szállodában taktak, egy idegen ur jelent meg szobájukban és vele felóra hosszúság beszérgőztek. Alig hogy az idegen elfávozott tőlük, ők ketten is elutaztak Budapestre. Ettől az időtől fogva minden nyom hiányzik róluk. A borbélyok, a szállodai alkalmazottak és üzleti alkalmazottak a bemutatott fényképek alapján mind határozottan felismerik a két egyénben Schultzt és Thilesent.

lottak csak szét az izgatott ünneplők. Megindult a vizsgálat

Az incidens azonnal tudomására utott a hatóságnak és a rendőrség nyomban meg is indította a nyomozást. Raics Balázs plébános még nem lehetett kihallgatni, egyrészt, mert védi a képviselők mentelmi joga, másrészt pedig miután a misét követő napon elutazott Subotícáról. Ezideig azonban

több előállítás történt már a rendőrségen

és kihallgatták a Rókus-plébániát egész személyzetét, valamint a templomi alkalmazottakat is.

A nyomozás egyelőre azt akarja megállapítani, hogy miképpen került a hálaadó istentiszteleten a sarkofág a főoltár elé. Az eddigi kihallgatások szerint az esküvő napján gyászmisét mondtak a templomban és a fekete lepellel borított koporsó fedettségéből maradt a főoltár előtt. Ezzel szemben azonban az eddigi vizsgálat már megállapította, hogy

sem az esküvő napján, sem az előző napon nem tartottak gyászmisét a Szent Rókus-templomban.

A kihallgatások még folyamatban vannak és a nyomozás bizonyos meglepő eredményekre is kiterjed. Ezek közt elsősorban az látezik fontosnak, hogy a buncyvácsok párt egyik helyi sajtóorganuma a királyi esküvőnek egy héttel való elhalasztása alkalmával azt írta, hogy egyelőre csak egy héttel halasztották el az esküvőt, de majd ha legközelebb négy hónapra fogják elhalasztani, akkor nem lesz érdektelen megtudni azokat az okokat, a melyek ezt a halasztást előidézték. Most a hatóság bizonyos összefüggést lát ezen cikk és az esküvő alkalmával a templomban történ események között és kiterjeszkedik a nyomozás ennek a vélt összefüggésnek felderítésére is.

Jelentés a belügyminiszternek

A kinos incidensről Karakasevics Gábor rendőrőfkapitány nyomban jelentést tett a belügyminisztériumban, ahonnan utasítást kapott a nyomozás erőles lefolytatására. A kihallgatások eredményéről is esetenként jelentést tesz a rendőrség a belügyminisztériumnak amely figyelemmel kíséri az eljárás eredményét, annál is inkább, miután nincs kizárva, hogyha a vizsgálat Raics Balázsra

nézve kompromittáló eredményre vezetne, kikérk a szarkofág eljárást lefolytatása végett. Ugyancsak interpelláció hangzott el az ügyben a városi tanács szombati ülésén is, ahol Karakasevics főkapitány részletesen réterkelt az eddigi vizsgálat eredményéről.

Karakasevics főkapitány nyilatkozata

Az ügyre vonatkozólag megkérdeztük a nyomozást vezető Karakasevics Gábor rendőrőfkapitányt, aki a következőket mondotta a Bács-megyei Napló munkatársának:

— Tény az, hogy Őfelsége esküvője alkalmával rendezett hálaadó istentiszteleten a Rókus-templomban, Raics Balázs képviselő plébániáján sarkofág volt az oltár előtt. Ez a tény elég volt ahhoz, hogy azonnal a legszigorúbb eljárást folytassam le. A nyomozás folyamatosan van és arról állandóan jelentést teszek a belügyminisztériumnak, éppen ezért az eddigi eredményekre vonatkozóan érdemesebben még nem nyilatkozhatom. Megállapítható azonban már most, hogy az a védekezés, amely szerint a gyászmisétlen használt koporsó véletlenül került az oltár elé, aligha lehet helytálló, mert egyrészt katholicusoknál ünnepek alkalmával a főoltáron nem szoktak gyászmisét tartani, másrészt, ha lett is volna gyászmise, akkor is el kellett volna a sarkofágot az ünnepi istentisztelet előtt szállítani. De különben is megállapította a vizsgálat, hogy az esküvő napján nem volt a templomban gyászmise. A sajnálatos ügyre teljes világosságot csak a néhány napon belül befejezést nyert vizsgálat fog deríteni.

Rendőri készletét védi a Rókus-plébániát

Bár mint a fentiek alapján megállapítható, a rendőri vizsgálat megemmi érdemlegesen nem állapított meg, a Rókus-templomban történt incidens híre, tulzásokkal súlyosbitva, mégis kiszivárgott a közönség körébe és mint a rendőrség meg tudja, tünletés készült a Rókus-plébánia és templom ellen. Miután azonban a hatóság tudatában van annak, hogy ha bármilyen cézattal is történt volna az incidens, attól a katholicus hívők nagy töbora teljesen távol áll, ezért a rendőrség megcett minden intézkedést aziránt, hogy minden tünet el megakadályozzon. Két napja erős rendőri készletét őrzi a Rókus-templomot és a plébánia környékét.

Molykár ellen megóv

SPITZER LAJOS szücs
SZÖRMEÁRUHÁZA
SUBOTICA

Nálam vásárolt árúknál

50% kedvezmény

Elkészültek a sándori villamos tervei

— Megkezdik az építést —

A Sándorig vezető villamosvasúti vonal technikai előkészületei befejeződtek. Petrovics Koszta városi főmérnök elkészült az új vonal felméréseivel és kijelölésével és a város főmérnöki hivatalában már teljesen készek az új vonal tervrajzaival.

A sándori vonal kiépítésének most már misem állna utjában, sőt azt már meg is kellene kezdeni, azonban néhány napi halasztás okoz, hogy a belga villamos-társulat egyik kiküldöttje csak késéssel tud megérkezni Budapestre, ahol jelenleg tartózkodik. A belga kiküldött előrelátólag hétfőn érkezik meg Suboticára, ahol ellenőrizi a terveket, az új villamosvasúti vonal kiűzését és csak az ő végleges jóváhagyása után kezdenek meg az építést.

Miután a terveknek ez a jóváhagyása előrelátólag néhány napon belül megtörténik, az építési munkálatokat rövidesen már megkezdik. Ha semmi akadály nem jön közbe, akkor már a jövő hét folyamán talán meg is kezdhetik az építést. A tervek szerint ki akarják használni a nyári hónapokat, hogy az építést gyorsabban haladjon előre és az új villamosvasúti vonalat minél előbb átadhassák a forgalomnak.

Zuhannak a palicsi házbérek

— Sok villa üresen maradt —

Az idei fűrdőszézon nagy csalódást okozott a palicsi villatulajdonosoknak, akik felcsigázott reményekkel és tulzott követelésekkel indultak neki az idénynök. Tizenötzer korona körül mozgott egy szobának a bére és ezen alul a tavasz elején nem is álltak szobá a lakáskeresőkkel. Háromszobás villa ötvenezer, ötszobás lakás 65—70.000 koronáért volt csak megkapható, ami természetesen a suboticiainak legnagyobb részét visszatartotta attól, hogy a nyárra Palicsra költözzenek. A tavasz elején néhányan azonban mégis akadtak, akik sötétebb lakásokhoz jutottak, olyanokhoz, amelyeknek bére szobánként a 4 hónapra átlag 8—10.000 koronát tett ki és ezeket az olcsó lakásokat sietve lefoglalták.

A tulzott követelések miatt azonban a legtöbben azok közül, akik máskor az egész szezonon családjukkal együtt Palicsra töltötték, elhatározták, hogy az idén csak kijáróvérdéjei lesznek a fűrdőnek. Így, mire eljött a főidény kezdete, a palicsi villáknak csaknem egy harmadrésze hérlő nélkül maradt. Igaz ugyan, hogy hat hét óta, amióta a háztulajdonosok észrevették, hogy magas követeléseikkel elriasztották a bérlőket, tulzott igényeikből engedtek és csaknem egy harmadrészel csökkentették a bérkövetelést, de még így is alig akadt újabb igénylő a lakásokért.

Június elejével, amikor más években már minden villa el volt foglalva, most még mindig akadnak üres lakások. Azok, akik áprilisban 25—30.000 koronát kértek két szobáért, most a hátralevő három hónapra nyolc-tíz ezer koronáért szívesen kiadnák a lakást. Nagy kínlat van a villákban, de hérlő alig akad.

A palicsi lakáskrachnak a legjobb jele, hogy a lapokban majdnem na-

ponta hirdetnek vilítat még most, a fűrdőszézon idején is, — amire eddig évek óta nem volt példa.

Érthető ez a nagy tartózkodás a villabérléttől és az áresés már azért is, mert a városi szállókban, ahol teljes kiszolgálást is adnak, napi 80 koronáért, — egy hónapra tehát 2400 koronáért, — lehet kétágyas szép szobát kapni. De még így is az általános

drágulás, a megéheztési viszonyok súlyosbodása mind több családot kényszerített rá arra, hogy szokott palicsi nyaralásáról lemondjon.

Sok villatulajdonos, aki kapzsiságai miatt nem tudott hérlőt kapni, — most maga nyaral villájában, mások pedig most, a szezon közepén napról-napra lejjebb licitálják a béreket, hogy a kiadó villába lakót kapjanak.

Vrangel csapatokat koncentrálnak a román határon?

Támadják a kormányt a bolgár követ kitüntetése miatt

A parlament szombati ülését déli előtt tizenegy órákor nyitotta meg Ribár elnök. A formáságok elintézése után Vsszics hadügyminiszter válaszolt Franjics földművespárti kérdésére. Franjics megkérdte a hadügyminisztert, hogy van-e tudomása arról, hogy Vrangel a román határon csapatokat koncentrálnak. A hadügyminiszter kijelentette, hogy ő is olvasott erről, de szó sem lehet csapatösszevonásról, katonas és munició nélkül. Franjics nem volt megelégedve a miniszter válaszával és így kérdése Moskovjevics interpellációjával kerül megégyezre napirendre. A banjalukai afférra vonatkozó interpellációt levezik a napirendről, mert az interpelláló képviselő nem jelent meg.

Azután két bizottságot választottak meg részben az agrár törvény, részben a dalmáciai agrárviszonyok tanu mályozására. A két bizottság megválasztása simán folyt le, mert az elnök már a párokkal történt megegyezés alapján összehívott listát terjesztett be. A legközelebbi ülés hétfőn déli előtt lesz.

A választójogi törvény

A radikális párt ma folytatta a

választójogi törvény vitáját. Az ülésen jelen volt Trifkovic törvényegységesítő miniszter is, aki védte a javaslatot és közölte a demokráta párttal kötött kompromisszum részleteit. Trifkovic beszédében hangsúlyozta, hogy a törvényjavaslat jó és elfogadásra ajánlja. A párt tagjai nem osztották a miniszter véleményét, különösen azt a részt kifogásolták, hogy a kerületi listavezető nem lehet járási jelölt. A vitát nem fejezték be.

A bolgár követ kitüntése

A demokráta klubban népes gyűlés volt. A párt tagjai közül többen kérdést intéztek a megjelent miniszterekhez, igaz-e, hogy Tudorov beograd bolgár követ a Szent Száva-rend első osztályú kitüntetését kapta meg. A különböző feleletekből az a vélemény alakult ki, hogy a kitüntetés Jankovic udvari miniszter kivánságára történt. A radikális klubban is feltűnést keltett ez a hír. Helytelennek és időszerűtlennek tartják a kitüntetést akkor, amikor a két ország között a bandabotórések miatt olyan feszült a viszony. A Novosti értesítése szerint az ügy a parlament elé kerül.

Kik kaptak amnesztiát?

Szombaton érkezett Suboticára az amnesztia-rendelet — Harmincegy elítélt részesült királyi kegyelemben — Nyomban szabadon engedték őket

A király esküvője alkalmából kibocsátott amnesztia-rendelet szombaton érkezett le a suboticiai államügyészségre, ahol Magyarosevics Milán főállamügyész nyomban megtegte az amnesztia-rendelet folytán szükséges intézkedéseket.

A rendelet szerint általános amnesztia-ban részesülnek mindazok, akik felségérsítésre a folyó év június 8-ig el voltak ítélve. Ugyancsak általános amnesztia-ban részesülnek a saját vétségért elítéltek, kivéve azokat az eseteket, amelyek magánvádra indultak.

Az általános amnesztia kiterjed a novisadi felelővitteli törvényszék területén és Muraközben azon politikai és katonai bűncselekményekre, amelyeket a régi magyar btk. I.—IV. fejezetei állapítanak meg (felségérsítés, a királyi ház tagjainak megsértése, hűtlenség, lázadás). Hatóság elleni erőszak vétsége (szerb btk.) és valamennyi erdei kábogás.

Továbbá feltétlenül elengedi a rendelet mindazoknak a büntetését, akik 2 hónapot nem haladó szabadágvesztésre ítéltettek el.

Feltételes amnesztia-ban részesültek, akik 2-től 6 hónapra vannak elítélve, az esetben, ha öt éven belül nem követnek el újabb bűncselekményt. Hat hónaptól egy évig terjedő fogházra

ítéltek büntetéséből háromnegyedrészl enged el az amnesztia-rendelet.

Nem részesülnek amnesztia-ban azok, akiket az Obznaná-rendelet, (az állami rend védelméről szóló rendelet) alapján ítéltek el, továbbá azon hivatalnokok és hivatali közegek, akik a megvesztegetés büntetést követték el, vasúti és postai alkalmazottak, akik a vasutnak és postának szállításra átdotott szállítmányokból loptak vagy sikkasztottak.

Nem kapnak kegyelmet azok, akiket árdragításért, uzsoráért és a leg-szükségesebb élelmi cikkeknél nyereszkedésből történt felhalmozásáért ítéltek el.

A közkegyelem kiterjed továbbá mindazon különböző bűncselekményekre, amelyeket a forradalommal kapcsolatban 1918. év október 1-től december 31-ig követtek el.

Kivételnek az amnesztia alól azok, akik gyilkosságot követtek el, akár mint tettesek, akár mint felbujtók vagy bűnrészesek továbbá azok, akik az államvédelmi rendelet (Obznaná) ellen vétettek vagy hazárulást követtek el.

Nem részesülnek végül kegyelemben azok, akiket halálra ítélték és ezt az ítéletet a királyi kegyelem után szabadságvesztés büntetésére változtatták át.

Az amnesztia kihirdetése a subotici ügyészség fogházában.

Szombaton ünnep volt a subotici ügyészség komor, csendes fogházában. A királyi kegyelem

harmincegy elítélt börtönajtáját nyitotta meg és adta vissza nekik a szabadságot.

Magarasevics Milán főállamügyész déli előtt lement a fogházba és Karapancsics Milorád fogház-felügyelő által a fogház földszinti folyosójára vezetette azokat a foglyokat, akikre a királyi amnesztia hatálya kiterjedt.

Egyenként érkeztek örömtől sugárzó arccal, látható mély megindulással a szabadság előtt álló foglyok: harmincegyen és katonas rendben felállottak. Magarasevics főállamügyész előtt.

Ekkor a főállamügyész kihirdette a foglyok előtt, hogy a királyi kegyelem útján elengedte büntetésüket és mai nappal visszatérhetnek a polgári életbe. Annak a reményének adott kifejezést, hogy ezentul példásan és kifogástalanul fognak viselkedni, tisztelben tartják az állam törvényeit és rendjét.

Ezután felolvasta a kegyelmezettek névsorát.

Királyi kegyelemben részesültek a következők: Nagy Lajos, Fédering András, Matievics Simon, Vujkovic Márkó, Kopilovics József, Bergmann István, Olojas József, Rothausner Ernő, Varga József, Kozma Antal, Kopilovics Neszti, Fekete József, Drágics József, Gyorgyevics Iliá, Pecznik János, Szűcs János, Nagy-Kanász Simon, Farkas Boldizsár, Szrocsics Lajos, Bisztriczki János, Bazsó Ferenc, Husla Antalné, Oszvald János, Zubelics Márkó, Pálfi Pál, Darnyai Róza, Zsiga Ferenc, Weiler István, Fabó Viktor, Szabó Kálmán, Fehér Márton, Szkenzerovics Kálmán, Hegedűs Iliés és Demerác Ferenc.

Az amnesztia-rendelet kihirdetése után a királyi kegyelemben részesültek azonnal szabadlábra helyezték. Harmincegy ember boldogan hagyta el a fogházat.

Javitják a subotici aszfalt-burkolatot

300.000 koronába kerül a javítás

A subotici utcák aszfalt-burkolata az utolsó éveken rendkívül megromlott és miután a város már rég nem javíttatta meg sehol a kövezetet, így egyes belvárosi utcákban is szinte használhatatlanná vált már az uttest. A város tanácsa éppen ezért elhatározta, hogy egy új utcák aszfalt-burkolatát, mint az országuk kövezetét megjavíttassa, mert minden további halogatás csak növelné a helyreállítás költségeit.

Az országutak javítását a felveendő 15 millió dináros kölcsönből fogja fedezni a város és ez mintegy hét millióba fog kerülni. A belvárosi utcák aszfalt-burkolatának javítására ezzel szemben a költségvetésben felvett 300.000 korona szolgál és így ezt a munkát már meg is kezdi a város.

Legutóbb már ki is írta a város a pályázatot az aszfalt-burkolat javítási munkálatára, amelyre három pályázat érkezett be. Az ajánlatokkal a szombati tanácsülés foglalkozott, amely a legelőnyösebb ajánlatot, a Grucsárevics és Karsai cég ajánlatát fogadta el. Eszerint egy négyzetméternyi aszfaltburkolat javi-

tása a gyalogjáró részen 70 dinárba, a kocsiuton pedig 100 dinárba kerül. Javitásra kerül összesen 3000 négyzetméternyi aszfalt-burkolat, amelyben körülbelül benne foglaltatik minden javításra szoruló utvonat. A megjelölt árak mellett a javítási költségei a költségvetésben előirányzott költségekbe, vagyis 300.000 koronába fognak kerülni.

Áváros kikölte a vállalkozó cégnél, hogy a javítási munkálatokat két héten belül, legkésőbb június 25-éig meg kell kezdeni. A vállalkozóknak egyelőre van annyi anyaguk, hogy a munkát ebben az időpontban meg is kezdhetik. A tervek szerint az aszfaltburkolat javítása, amely el fogja végre tüntetni a belvárosi utcák kátyuit, egy hónap alatt el is készül.

ELTÉREK

Notturmo

Lamentai co' silenzi e con la notte
Il fuggito spirito, ed a me stesso
In sul languir cantai funero canto.
Leopardi: Le ricordanze.

Idegenül, fáradt útemben kopognak a lépteim. Megyek az éjszakában és arcomat szelőd, szerelmes illatok simítják végig: jázmin-csökök, hársfa és akácchucuszkodások, hízeltős rózsaudvözetek. Csodálom lépteim ismétlődő nesztét, csodálom életemet, lényemet, aki egyedül mozog, nyugtalanodik, keresgél ebben az alélt, pihegős éjszakában. Virrasztok, mint vadászgatóg bagoly, mint bosszualló szerelmes Szévillya valamelyik kapujában. Távoból a kutyaugatás, a bánatos békabrekkegés összeolvad a földék, a majorok nyögözögös pihenésével. Szunnyad, horkol az élt.

A sötétben észintébb lesz az ember még önmagához is. Letépek minden hazug rongyot, minden mosolygós lárvát a lelkeimről, véresre csuszaitom a szívemet és végre megtalálom magamat tisztán, hazugság nélkül. Itt nincs teteltes, nincs törés, megfagyott mosoly, nincsenek illedelmes formák és kopott, szokott szavak, itt van a lelkem egyszerűen, csupaszon, véresen, vágyva és vergődve, Semmi se gátol, senki se feszélyez, szilajul, fájdalmas sikollyal szaladok végig a horkoló bomlályban, mint egér hasító meteor, Szállok, szédülök, szaladok az illatos éjszakában. A reménytől a csüggedésig, a vágytól a csalódásig, az álomtól a felébredésig.

Ur vagyok. Királyi vagyok. Enyém a föld, enyémek a fák, enyém az élet, enyémek a csillagok milliárdjai. Enyém a legdrágább, a legvágyottabb kéz, melyet télenk tisztelettel tartok a kezemben. Enyém a legszebb királyi kisasszony, kinek fehérebb a lelke, mint a lilium szirma és felekedte a haja az ébenfánál. Talán Antonius a nevem és egy nagyon régi, homokszagu, alexandriai éjszakában heverészek Egyiptom áspis-szemű király-nője mellett, de az is meg lehet, hogy középkori szerzetes vagyok, Bologna tornyai alatt ködörgök és cifra szonettek formálok agyamban. Esetleg Romeonak hívnak és Veronában, a Capulet kertben settenkedek, arra várva, hogy felnyíljon az imádtott hölgy ablaka. Az éjszakáknak nincsen koruk, nincs változó megdivatos köntösük, semmi sincs ebben a szelíd szendergésben, ami haladásra, évszámra, korhú díszletekre emlékeztet-

ne, uszom a határozatlanságban, az örök vágyban az illatos, könnyű magasságokban.

Az is meglehet, hogy még ifju vagyok. Az arcom sima, tizennyolc éves és most egy régi, hervadt, kisvárosi éjfelben sétálgatok egy vöröshajú kardalós nő ablaka alatt. Vajon felügyelőlépteimre a szeplős művésznő? A nyugtalan diákészvirendellenj doboz. Heine idézetek susogok a kapu előtt ácsorgó öreg akácának és zavaros világtájdalommal felsőhajtok:

Wie kannst du ruhig schlafen
Und weisst ish lebe noch?

De nem, mégsem, most a drága, formás kezét szorítom és lassan andalgok a park kanyargós utain. Nagyfüld galélt, csipkés nyakkendőt, szürke cilindert, pépita nadrágot és kávészínű frakkot viselek, halkán beszéltek és messziről bkák kurutyolnak.

A postakocsi éjféltkor indul tovább, a kirt pontosan jelzi az indulást. Reggelre Grazban vagy Innsbruckban lehetünk. Magunk mögött hagyjuk a szülői haragot, a falusi álméltodást... Ó, jöjjön velem, hollóhajú hercegnőm.

— Elszökjék? — tűnődik a drága hölgy és tétován tartja kezében a nagy szalagos szalmakalapot.

A sóhajok, szenvedélyek és vergődések kőlyogásban, idegesen szállnak az éjben, mint nyugtalan pillangók. Néhány pillangó elkészül és berepül egy nyitva felejtett ablakon, rászáll a finom szemkagylókra, a nyugodt, fekete szemlődkre, végigbízsergenek a künthagyalt karokon, az egyik megdiadalmasan rászáll az eorr csucsára. Jaj, csak fel ne ébredjen a szendergő gyöngyvirág!

Hüllőcsillag karcolja végig az eget, mint jiszto rikolás, mint vízbe ugró öngyilkos sikolya. A béka kar bánatosan brekek, a bóbiskoló lázak árnyai semmi kellemesét sem tanácsolnak, a fák pedig szeliden megrázzák koronájukat, úgy látszik, ők sem bízlaknak sok jóval. Valamelyik zord kamupélyedésben talán a halál leselkedik rám fekete gallérral és villogó törrel. Ha úgyesen sziven fog szürni, nekem még arra sem lesz időm, hogy vértelen ajkkal egy szent nevet sutogjak bele az illatos pihegésbe. Meghalok és nem látom meg többé a hajnalt, a holnapot. Meghalok és nem látom többé a formás kezét, a tisztá homlokot, a szeretett szemek villanását. Meghalok, mint szápadt álom, melyre reggelre már nem igen emlékeznek a felébredésig.

— A királyi pár nászutja. Beogradból jelentik: A királyi pár két hónapot fog Beogradtól távol tölteni. Hosszabb ideig maradnak Bledben, ahonnan kirándulásokra mennek Horvátországba és Szlovéniába. Később pedig Dubrovnikba és Cetinjét fogják meglátogatni.

— A királyi szárnysegéde. Beogradból jelentik: Josipovics György ezredes, Péter király volt szárnysegédét a királyné szárnysegédévé nevezték ki.

— Román hercegek kitüntetése. Sándor király Károly herceg román trónörökösét az SHS. hadsereg tiszteletbeli ezredesévé, Miklós herceget a tuzlai 25. gyalogezred tiszteletbeli hadnagyává nevezte ki.

— Pasicis miniszterelnök — szabadsága megy. Beogradból jelentik: Pasicis miniszterelnök a napokban hosszabb szabadságra Bledbe utazik.

— Sándor király és Ferdinánd román király adományai Beograd szegényeinek. Beogradból jelentik: Ferdinánd román király elutazása előtt Beograd városának 50.000 dinárt adományozott a szegények között való szétosztás céljából. Sándor király is nagyobb adományt utaltott Beograd szegényeinek és pedig öt ökröt, 80 juhot és 4000 liter bort.

— A subotici lovasezred új tulajdonosa. A király elrendelte, hogy a harmadik lovasezred Mária román királyné, az ötödik lovasezred pedig Mária királyné nevével visse. A harmadik lovasezred Suboticián állomásozik.

— Külföldi ünnepek és a királyi esküvő napján. A beogradi királyi esküvő napján Románia valamennyi templomában hálaadó istentisztelet tartottak. Bukarestben, amelynek utcaiföl voltak lobogóva, a patriarcha végezte a szertartást. A hálaadó misén résztvettek a kormány tagjai, a diplomáciai kar és az udvar. — Washingtonban Gruics követ nagy fogadóestélyt rendezett, amelyen hatszáz vendég jelent meg. A vendégek sorában ott volt a kormány több tagja és a diplomáciai kar számos képviselője. New-Yorkban az orosz templomban a királyi esküvője alkalmával az amerikai jogszóló szövetség hálaadó istentiszteletet rendezett. — Berlinben a görögkeleti templomban szintén volt istentisztelet.

— A magyar adósságok ügye a francia szenátus előtt. Párisból jelentik: Dau-sen szenátor ma beértesztette az 1914. évi augusztus lótt fennálló adósságok ügyében Franciaorság és Magyarország között létrejött egyezségről szóló bizottsági jelentést. Az egyezség ratifikációjáról szóló javaslat legközelebb a szenátus napirendjére kerül.

— Orosz hangverseny Palicson. Vasárnap este a kubani kozakok nyívós műsorral hangversenyt rendeztek Palicson 9 órai kezdettel. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a koncert után vilámoskocsik álljanak a közönség rendelkezésére.

— A hágai konferencia jogszólvá delegációja. Beogradból jelentik: A kormány szombaton dönött a hágai konferenciára kiküldendő delegáció ügyében. A szakértői bizottság vezetője: Jankovics Veljéz lesz. A hágai konferencia előkészítő kisantani-tanácskozásokról eredményéről különben Nancsics külügyminiszter ma értesítette a lennyel követet, aki röztön közölte az a varsói kormánnyal.

— Új képviselők a parlamentben. Beogradból jelentik: A parlamentbe két új képviselőt hívtak be. Acevedes a lemondott Stanojevics. Na radikális képviselő helyére behívták Jovanovics Szimát és a szintén lemondott Veszelinovic helyére Misics Szvétát.

— Véget ért a celjei sztrájk. Beogradból jelentik: Celjén véget ért a fém munkások sztrájkja a Westend-gyárban, amely három hónapig tartott. A munkások minden követelését teljesítette a gyárvezetés és a béréket állag 25—30 százalék-kal emelték.

(*) Dr. Vécsei Jenő orvosi rendelője nemi betegnek részére. Rendelőhely 7—9-ig. Déltűn 2-től fél 4-ig és 5—7-ig. Lakás: Cyrill-metoda-tér 12. I. emelet, Vojnich Piroksa-féle ház.

— A beogradi malom munkások bérmozgalmi. Beogradból jelentik: A malom munkások bérmozgalmi befejezést nyert. A legnagyobb malom 6 dinár napi pótlékok ad. A többi malom szintén nagyobb napipótlékokat engedélyezett munkásainak.

— Halálozás. Butor László. Feketics közsee bíróa, június hetedikén elhunyt. Halálát felesége és kiterjedt rokonsága gyászolja.

— Eljegyzések. Horváth Hedvig urleányt Novisadról eljegyezte Kovács Mihály Subotica. (Minden külön értesítés helyett.) — Sztojanovics Radovan eszaki jegyző eljegyezte Jakovjevics Zora urleányt Adáról. (Minden külön értesítés helyett.) — Bieber József és Korell Erzsike házasságot kötöttek Indjában. (Minden külön értesítés helyett.)

(*) A subotici zenekola évszázó hangversenye e hó 14., 15. és 16-án déltűn 4 órakor tartatnak, 17-én fél 6 órakor pedig a nagy hangverseny. Az igazgatóság.

— Fiatalkoruk tolvajbandája. Csonopljából jelentik: A rendőrségnek és csendőrségnek hosszantartó nyomozás után végre sikerült ártalmatlanná tenni egy tolvajbandát, amely nagyrészt jobb családokból való fiatalokból állott. A bűnszövetkezet több lopást követett már el, így részesei voltak annak a rablómerényletnek is, amelyet május 19-én követtek el Politzer Manó ottani kereskedő ellen. A bűnszövetkezet tagjai olyan vagyonnal rendelkeznek, hogy minden eddigi lopásukat meg tudják téríteni. A tettesek egyikét elfogták, két bűntársra a közeli mezőkre szökött, de a rendőrség már ezeknek is nyomában van.

— Junius 27-én lesz a főtárgyalás a királyhalmi gyilkosság ügyében. A Bácsmegyei Napló megírta, hogy a királyhalmi háromszoros gyilkosság ügyében a főtárgyalást még júniusban megtartják. Petrovics István örvényeszéki elnök június hó 27-ik napjára, keddre tűzte ki a főtárgyalást, amely három napra van tervezve. A főtárgyaláson a vádat Uszkokovics Iliá államügyész fogja képviselni. Védők lesznek: a tettes, Urbán Mátyás védője, hivatalból kirendelve, György Imre dr. A felbujtással vádolt Lakó Mihály védője Székely Zoltán dr., a bűnrészességgel vádolt Lakó Mihály védője Pataki Antal dr. és és a szintén bűnrészességgel vádolt Bajtai Bálint hivatalból kirendelt védője Kellert Benő dr.

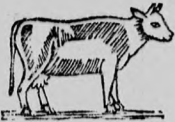
(*) Uri hölgyek figyelmébe: Tisztelettel közlöm a n. é. hölgyközönségnek, hogy női ruhaszalonomat újjáalakítottam és egy külföldi direkticet alkalmaztam, aki hosszabb ideig volt a külföldi legelőkelőbb divatszalonjában. Kiváló tisztelettel Risztics István női szabó, Somborski put. Baihs-ház. 3972

(*) »A Bröder és Fenyő szállítóeg Novisadon ügyfeleinek és mindazoknak, akik ily ügyben hozzáférhetnek, az előirt okmányok bemutatása ellenében megszerzi a novisadi Narodna Banka Odhoránál a külföldre való pénzátutaláshoz és elvámolásához szükséges deviza-engedélyeket. Érdeklődőknek készséggel szolgál felvilágosítással. 3973

(x) I. M. Ovdia beogradi ügyvéd, telefon 1548. Kralja Milana 9 (az udvarban). Intervenciál minden ügyben a hatóságoknál. Levelez szerbül, magyarul. 3948

Van szerencsénk
tisztelttel értesíteni az igen tisztelt vendégein-
ket, hogy a mai naptól kezdve mindenkor
kizárólag a kávéházunk részére berendezett

saját tehenészetünkből

való tejet használunk és így módunkban van, hogy garantált friss és
tiszta tejet és jó izletes kávé-t szolgálunk fel. —
Ugyancsak a mai naptól kezdve ál-
landóan jó és friss poharas **sört** fogunk kímérni. Teljes tisztelettel
Székely és Vujkovics a Városi Kávéház tulajdonosai Suboticán

DE DY
angol minőségű
terpentines
cipőkrém

mindenütt kapható

Depot:

Első Jugoszlavai Vegyészeti-gyár Novisad.

HALLÓI

HALLÓI

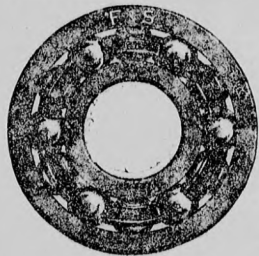
**UJ MŰSOR
ASALOME BARBAN**

Folyó hó 12-től ártézi vízből készült

MŰJÉG

tablánként 10 K-ért kapható telepünkön
HARTMANN & CONEN.

3987

F & S golyóscsapágyak

M. Á. V. cséplőszekrényekhez, automobilon, elektromotorok,
transzmissiók, malomgépek és iparüzemek részére. Jótállás
minden csapágyért.

F & S „Torpedo“ kerékpárgyak
Fichtel & Sachs Schweinfurth
Précizós Golyóscsapágy-Művek gyárából. — Egyedülrűsítás
és nagy raktár Jugoszlávia területére:

Stolz Henrik Fiai Novi Sad
Temerini u. 3. — Telefon 158. 3839

Izvr. broj 132/922.

Dražbena objava.

Potpisani sudski izvršitelj u smislu § 102. zak. čl.
LX. 1881. ovime objavljujem, da usljed odluke br. Gn.
2255/922. kr. sreskog suda u Subotici, u korist po dr.
Jako Fischer subotički odvjetniku zastupanog Antun
Kramer i drug subotički ovrhovoditelja, protiv ovrseniku,
u 28 dana aprila meseca 1922. godine preuzetom
ovrhovnim zapisniku i na 5000 Kr procenjena pokret-
nina naime k'vir na javnoj dražbi će se prodati.

Koja dražba će se usljed odluke br. Gn. 2255/922.
kr. sreskog suda u Subotici, radi podmirenja 1400 Kr
glavnice i za ovom svotom od 20 dana januara me-
seca 1920. godine računajuć 5 posto kamate, i dosa-
danji 229 Kr 80 fil. ustanovljenih troškova 22 dana
juna meseca 1922. godine prepodne 9^{1/2} sati VIII. krug.
kb. Aleksander ul. kb. održati, i na ovu svi oni, koji
su radi kupovati, pozivaju se, sa tom opomenom, d-
označene pokretine u smislu § 107. i 108. zak. čl.
LX. 1881. za isplatu u gotovom no. cu, u slučaju nužde,
i izpod procenjene cene će se prodati.

U koliko pokretine koji će se na dražbi prodati,
i dugi je zaplenio, i na ni na podmirenje pravo
ima, ova dr žba u smislu § 120. zak. čl. LX. od god.
1881. i u njenu korist se određuje.

U Subotici, dne 9. juna 1922. god.

Bende

kr. sudski izvršaoc

3960

**A VELIKIBEČKEREKI TENERIFELDOL-
GOZÓ- ÉS OLAJGYÁR R. T. (BEGAMALOM)**

VELIKI-BEČKEREKEN

2-2 ügyes, tapasztalt

MALOMASZTALOST

azonnali belépésre KERES.

MÉSZ I-a

3819

darabos, fával égetett egész kocsi-
rakományokban állandóan kapható.

JUGOSLAVENSKA ŠUMSKA INDUSTRIJA

D. D. MÉSZOSZTÁLYA

Zagreb, Strossmayerova 6. Sürgőncim: Jugošum,

F

...ladó 30 év óta fenn-
álló nagyforgalmu **vegyeskereskedés**
lettárral, engedélyekkel, valamint három-
szobás urilakással együtt. Az átvételhez
50.000 dinár szükséges. Érdeklődni lehet
özv. Répics Istvánné Sombor, Szivaci-ut 15.

3913

Sütőde átvétel!

3946

Értesítem a t. közönséget, hogy évek óta
fennálló Jandek Ferenc Jugovičeva ul. 16.
hírnevű sütőde átvetem és azt a mai
naptól fogva ugyanotti saját nevem alatt
tovább vezetem, a hol naponta készítek
friss fehérsütemény lesz kapható és ke-
nyersütemést elvállalok reggel 7 és d. u. 2
orakor. Szives pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Hegedüs János.

SAVA D. D. SUBOTICA

Skotus Viatora ulca 3. — Telefon 565.

Ajánlunk itteni raktárunkból:

Takarmánylisztet	12.—
Cseh kockacukrut	66.—
Lukovaci kristályszódát	5.50
Tengerit } Legelőcsőbb napi áron.	
Zabot }	

3922

4 HP. szivógázmotor

komplett gázgenerátorral és gázzűrőkanállal, 1921.
szeptemberében a gyártól újonnan véve, csupán 2
hónapig használtában, kiváló minőségű. Teljesen
érintetlen és éremképes. Ugyancsak itteni eladó! 10
m. hosszú és 3 m. magas állványok 614 m. hosszú
páttal (eladó asztal), fűtőfűtővel, fűszer- és rövid-
áru kereskedés számára felette alkalmas. Érdeklődők
forduljanak szivógázmotor V. 32" feljéig alatt az
INTERREKLAM R.-T.-hez, ZAGREB, Jurjevka
ulica 31. Telefon 1-73, és 21-65.

3993

**Több vagon
cseh textiláru érkezett**

Bačko Potisko Promet-nak
Stari Bečejre. Eladás csak nagyban.

A Kralja Petra Parkban

levő kioszkban a mai naptól kezdve hűsítő
**italok, fagyalt, jegeskávé és cuk-
rászsütemények** kaphatók.

Szives látogatást kér a bérlő.

Somborban

junius 15-től és július 1-től kezdődőleg
4 hetes női szabászati tanfolyamot

nyit
Ehrenfreund női szabó, Mazovič Avram ul. 10
Tandij 500 dinár.

UTAZÓT

bor- és pálinka szakmához keresek agilis
lehetőleg szakmabelit.
Cim a kiadóhivatásban.

Violetta Crème

az arcbőrt üdévé teszi, májfoltot eltávolít. Kapható kizárólag
Lackner Drogeriában

Subotica, Alexandrova ulica. — A Hotel Nationállal szemben

Suboticán a város egyik legforgalmasabb helyén 40 év óta fennálló

FÜSZERÜZLET
más vállalat miatt teljes berendezéssel,
lakással együtt azonnal átvehető.
Cim a kiadóban. 3957

LEVELEZÉS

30 éves, jömegejelölt szőlő Izraelita fiamalomban állami tanító megünnélné. — Esetleg benékölné Izraelita gaztálkodó családba. Ajánlatokat „1506” jelgére a kiadóba ker. 3964

30 éves jó megejelölt, szőlő, egyszi, gazdaságihoz is értő, gazdasági rendelőző diplomás íz. fiamalomban házasság céljából megismerkedne csinos intelligens íz. iróval vagy fiatal özvegyvel. Esetleg benékölné földirtokkál vagy vállalatnál bő családba. Csak homoly, fénykeppel ellátó ajánlatokat, melyekre abszolút diszkretiló bizalom „Uj élet” jelgére e lap kiadóhivatalába ker

Höltem 40 éves intelligens birokonnak, mely 20 év körüli tapasztalásos intelligens csinos leány vagy özvegy lenne házibarátja. Fénykeppel ellátott „Házasság céljából” jelgére a kiadóhivatal továbbít. 3944

FOGLALKOZÁS

Szúcsmunkások és munkásoknál fizetés felvételnél Spitzer Lajosnál Subotica, Sokolska-utca. 3837

Jó írással bíró irodai gyarnok, aki a könyveléshez ért szerb és németül perfect beszél azonnali beépésre kerestetik. Jómódú kiszolgálóleány, ki a szerb nyelvet tökéletesen bírja szintén felvétetik. — Hermann Ernő rövidaru, állatszer és játekáranyagkereskedőnél. 3909

Elárusítónó, ki könyvitelben némi jártassággal bír, magyarhorvát nyelviudással felvétetik. Cím a kiadóban. 3896

Gyermektelen házaspár ajánkozik pusztára vagy vidékre is. Az asszony jól főz, a háztartás minden ágában jártas, a férfi könyvebb munkát vállal. Cím a kiadóba. 3995

Egy jó munkás orrsegédet keresek, aki az üzleti ügyekhez is ért. Jó fizetés. Scheurer Gaspár órás és ékszerész Sombor. 3976

Méregképes könyvelő perfect német-magyar levelező, vidéki gazdaságban azonnali beépésre kerestetik. Matomszakjában jártasak előnyben. Készlettel ajánlatokat „Tartós állás” jelgére a kiadóba. 3991

Kereskedők, iparosok üzleti könyvelését, levelezését mindennemű gépirási munkát horvát, magyar, németül vállal bankhivatalnok. Cím a kiadóban. 3742

Leány vagy fiú tanulót ilvelsz Tímár fénykeppész. 3945

Kézimintázó segéd azonnali beépésre felvétetik. Radics Ferenc kékkristály. 3941

Apolónótt és szobaleányt ilvelsz dr. Heiszler Szamotium Subotica. 3872

Tanonok fizetéselt felvételnél Füzy és Weiser háziórágázárban Subotica, Knez Alibajeva-utca 1. (Baró Vojevics-ház) 3749

VÉTEL-ELADÁS

Veszek túrfaranyat és ékszereket mindenkinél magasabb árban. Alkalmi ékszernek eladása. Ékszereket pénzügyeléstől közvetíték Pátikál, alombard zalogház volt becsébe. Ivan Antunovicul.4. Novák-ház. 3403

Zongora rövid, kereszt-húros, fekete, Sifangi-féle eladó. Pajo Kuljanovicul. u.ica 4. szám. 3932

Szivattyú vízelhajtásra (szivonyomó), hozzávaló villanymotorral eladó. — Ulrich Testvérek vaskereskedésében Subotica. 3956

Keresek szép házassoba és lehr lányssoba butort továbbá ebédülő szőnyeget. Friedmann Aíréd Subotica Telefon 565. 3965

Keresünk 2 íróasztalt, 2 írógépasztalt, széket, 1 levélszekrényt, 1 ruhaálványt, 1 nyomtatványsekrényt, kéziszivattyút kerékpár és egyéb irodaherendezést. — Sava d. d. Telefon 565. 3964

Egy súlyosztó varrógép elköltözés miatt azonnal eladó 8 ezer koronáért — Sencanski put 47. 3966

Hofherr Schrantz 1919-ben készült 10 HP eredeti gyári magánjáró lokomobil bozzá új Hofherr cséplőszekrény eladó Acs Perencnál Topola (Bačka) 3951

Apróhirdetések

Telefonra nem múntok hirdetések Gyökösben felvilágosítók. Apróhirdetés egy sor 3 E, vastagbetűs és címetű lefoglaláson számít. Legkelebb apróhirdetés 400 P, apróhirdetéseket ilvelsz Subotianál a kiadóhivatal, Alekszandra-utca, Lohach-ház és Schlager bíróság a vasuti park mellett. Vidékön valomennyi telalásért — Működési költségénél 50 Ab. szaggazdász 30 P

Eladó horoncszobás ház, lakás azonnali átvehető. — Jugovicsa-utca 18. Kakasiskola mellett. 3922

Eladó 6-os, húzatos, ClaytonéSchutteleworth cséplőgarnitúra teljesen kijavítva és átfestve. Lokomobil No. 21349, szalmatűvel felszerelve. Cséplőszekrény No. 19578, golyóscsapágyas doblógerrel. Az összes szíj-lak újak. Jutányos szalmakézelő eladó. — Lázár Mihályé gépkutatónál Tiszszentmiklóson. 3835

Eladó egy gyönyörű ebéna zongora, egy pianó, légszekrény, egy jó varrógép, íróasztal, Pallas lexikon, mángorlóasztal, szét-szedhető disztóli, konyhakredenc, bilárdasztal stb. Bővebbet Langné Agina ul. 11 br. 3997

Angol rakét vadonstíjtökial és préssel ellátva eladó. Bővebbet a kiadóban.

11 darab kütógép 5-6-s számú 13. számú eladó. Baumgartner Alajosnál Pálánkan. 3993

KÜLÖNFÉLE

Butorozott szoba kiadó 1-2 szobli árnak. Kucha-čeva ul. 14. 3948

Pallcs legelőzésesébb helyen két szoba, konyha butorozva egész szezonra kiadó. — Érdekeltit lehet telefon 62 alatt. 3966

Kétszobás lakást melékkeliségekkel teresek a bethérhez közel. Cím Promana Banka i Menjancina Alekszandra-ut. u. 6. 3948

Intelligentes deutsches Frauenlein sucht Sticlc zu Kindern. Anträge an die Verwaltung unter Dauerné.

Szegedi nemesedcs paprikát ajánlok nagybán, valamint vidékre 5 kg-os postaconnyagokban is szállíthatom. Fuchs i Drug Subotica, Vojnovics-utca ul. 6. Vass Adam sórcsarnokháta mögött. 3752

Paplankezést, valamint régi paplanok áthuzását vállalja Csányi Karolyne paplankeztő Subotica, Siendjevics-utca ul. 19. 2049

Bélygőzöket egy gumiból mint rzeből a leg-szebb kivitelben és a leg-szebb árak mellett készíti Mladjev Száva Sombor 2519.

Cípőmodellokat, szabásmintákat, modern és elegáns cipőelőszörzökre szállit cipőgyárnak, cipész-eknek és cipőelőszér-keztitöknek R. Richter modélkésztó Tolstojeva ul. 23. Elvállalak oktatásokat is amerikai rendszer szerint. 2542

Expreszágyak mappal klub-fotel, ejjel ág, kisebb helyiségek számára alkalmas. Kanthók csak i BROZOV C-nál, ZAGREB, Boškovic-utca ul. 18. Raktá-rotok nagy választékon elsőrendű bőr klubgarnitúrákban, azonkívül kidölgözom a legfinomabb minőségű selvamatárokat, satainakot és eltojtakat stb.

Egy aneol gyármányu Fraktor 90 P. S. 4 cilindere, teherruozásra is alkalmas, eladó. Matič-malom Mol (Bačka). 3867

Magányos Hofherr fizes cséplő jutányos áron eladó, csak személesen tárgyalok Kožma Imre Csantavér. 3873

Chamotte-tégla és íszi budapesti gyármányu eladó. Bodrog Téglagyár Topola (Bačka). 3712

Ereletes bérpalota az Ivan Antunovics utcában eladó. Bővebbet dr. Fischer és dr. Kalmár ügyvédek írodájában. 3823

Kétemeletes és egy-emeletes ház a magytelepön tóren eladó. Felvilágosítást adnak dr. Fischer Jákó és dr. Kalmár Elemér ügyvédek. 2824

Klein Géza ísizer- és gyórnafúrógyárykereskedés Subotica. Telefon 55. Anredulad „Camel” jegyü petróleum ládákban vagy hordó- kban, smerikál gép, cit-lener, gőzsihi, benzín. — Anegol és saját gyármányu árkok, hollandi lenolaj usaco, francia és görög terpentínolaj, föld és vegyi testék eredeti gyári áron kapható. 2168

Ereletes bérpalota az Ivan Antunovics utcában eladó. Bővebbet dr. Fischer és dr. Kalmár ügyvédek írodájában. 3823

Eladó 6-os, húzatos, ClaytonéSchutteleworth cséplőgarnitúra teljesen kijavítva és átfestve. Lokomobil No. 21349, szalmatűvel felszerelve. Cséplőszekrény No. 19578, golyóscsapágyas doblógerrel. Az összes szíj-lak újak. Jutányos szalmakézelő eladó. — Lázár Mihályé gépkutatónál Tiszszentmiklóson. 3835

Kétszobás lakást melékkeliségekkel teresek a bethérhez közel. Cím Promana Banka i Menjancina Alekszandra-ut. u. 6. 3948

Intelligentes deutsches Frauenlein sucht Sticlc zu Kindern. Anträge an die Verwaltung unter Dauerné.

Szegedi nemesedcs paprikát ajánlok nagybán, valamint vidékre 5 kg-os postaconnyagokban is szállíthatom. Fuchs i Drug Subotica, Vojnovics-utca ul. 6. Vass Adam sórcsarnokháta mögött. 3752

Paplankezést, valamint régi paplanok áthuzását vállalja Csányi Karolyne paplankeztő Subotica, Siendjevics-utca ul. 19. 2049

HALAL A DRAGASAGRA

A dinar jóvállása folytán 10-25%-kal clesőbb árak!

Gyermekcipők	---	ezelőtt 89 most 69 Dinar
Női febcércipők	---	ezelőtt 89 most 69 Dinar
Női bőrcércipők	---	ezelőtt 119 most 99 Dinar
Női bőrcipők	---	ezelőtt 199 most 149 Dinar
Férfi bőrcipők	---	ezelőtt 229 most 199 Dinar

Nagy választék gyermek és férfi szandélokban.

SUBOTICÁN A VÁROSI KÁVÉHAZ MELLETT.

Német érdeklődés Jugoszlávia iránt

Előadások, könyvek, tanulmányutak

Berlini tudósítónk jelenti: A volt monarchia utódállamainak kialakulása óta Németországban fokozott figyelemmel kísérik a Balkán politikai és gazdasági fejlődését. A német napisajtó és a sazázsámra megjelenő különböző folyóiratok és szaklapok állandó érdeklődéssel foglalkoznak Dél-kelet európa problémáival. Első helyen áll a Balkán országai között az érdeklődés és tanulmányozás középpontjában az SHS. királyság, amelynek nem csupán belpolitikai problémái és nemzetiségi kérdései, hanem még fokozottabban gazdasági fejlődésének lehetőségeit és kulturáját, — a szláv kultúrát, — igyekeznek a németek megértéséhez és méltánylásához közelebb hozni.

Németország több neves politikusa, közigazdászja és írója igen lelkes barátja Jugoszláviának és propagálója a jugoszláv-német kulturális megértésnek is. Így Hermann Wendel, az ismert közgazdász és szocialista képviselő, akinek Jugoszláviáról nemrégiben megjelent könyve és a „Frankfurter Zeitung“-ba írt cikke nagy érdeklődést keltenek, — egyik legtehetősebb munkása ennek a közeledésnek. Az ő alkotója a Frankfurtban székelő „Deutsch-Südslavische Gesellschaft“ amely most fejezte be hónapok óta tartó előadás-sorozatát a jugoszláv problémákról.

Egy másik jugoszláv barát, aki eddig főleg gazdasági téren működött, dr. Schüttenbauer bajor képviselő, aki most Frankfurther mintára Münchenben teremtette meg a bajor gazdasági és kulturális élet kiválóságainak, valamint a Münchenben székelő jugoszláv kereskedelmi képviselő-

vezetőjének, Pečanac Brankónak a közreműködésével a német-jugoszláv egyesület („Deutsch-südslavischer Verein“). Az alakuló gyűlésen a bajor miniszterelnök nagy beszédet mondott, amelyben utalt a régi bajor-szláv viszonyra és annak szűkségességére, hogy Németország és Jugoszlávia között állandó jó viszony álljon fenn.

Még két németországi jugoszláv barától kell megemlíteni. Az egyik Wilhelm Heite demokrata birodalmi képviselő, aki a Reichstag demokrata frakciójának a horvát származású Sivkovich volt miniszterrel, szintén birodalmi képviselővel együtt Balkán kérdéseknek a szakértője. (Sivkovich úkappa még az egyik horvát ezred

tisztje volt, aki a Napoleon elleni háborút idején telepedett le Ulmban és vált ősvévé a mecklenburg-schwerini hercegség történetében szerepet játszó német Sivkovich családnak.) Heite képviselő most Jugoszláviába utazott, ahol Beogradban, Zagrebben, Vajtki-Kindán, Suboticán, Ljubljánában és Mariborban fogja az ország gazdasági helyzetét és a nemzetiségi problémákat tanulmányozni, Sivkovich miniszter pedig szeptemberben fog ugyancsak többhetes tartózkodásra Jugoszláviába utazni. Mindkét képviselő útjának egyik célja az is, hogy előkészítse a német demokratáért egy nagyobb csoportjának az ősz folyamán Jugoszláviába irányuló tanulmányútját.

Állami jogutódlás és kisebbségi jogok

Irta: Kolosváry Bálint

a szegedi Ferenc József tudományegyetem tanára és a kolozsvári volt magyar tudományegyetem volt tanára, a népszövetségi liga tagja

A Prágában összehívott népszövetségi kongresszus munkaprogramjának gerincét a kisebbségek kérdése alkotja. Mert nyilvánvaló, hogy sem az örökösök eszményének propagandája, sem a nemzetközi békeünnepnek és békejelvények megállapítása, — sőt még a lefegyverzés és a nemzetközi békebíráóságok nagy problémája sem markolnak bele oly égetően és annyira fájóan milliók és milliók lelkebe és emberi életük anyagi létfeltételeibe: mint a kisebbségek helyzetének, a békeszerződések betűje és szelleme értelmében leendő berendezése.

Ez az a minimum, melyet a győztes nagyhatalmak utralvól adtak azoknak, akiket évezredek nemzeti, kulturális, gazdasági és erkölcsi egységükkel kiszakítva, új államok polgáraivá tettek. Ki csodálkozhatik azon, ha az új és sötétbevesző ösvényekre részor-

tottak, elkéseredéssel látják, hogy a hátkura között terisznya üres és a belerakott ígéretek elpárologtak.

A népszövetségi kongresszus elő becsléletes szándékkal terjesztett kisebbségi javaslatokban a győztes nagyhatalmak társadalmának lelkiismerete hallatja szavát s ha módja lesz rá, hogy a szónak érvényt is szerezzen, talán nem lesz a kisebbségek vállán olyan súlyos az a teher, a mely éppen azért nehéz és elviselhetetlen, mert eddigél semmi sincs benne.

Nem tagadjuk: nem sok várokozással nézünk a dolgok jövő fejleményeinek elébe. Az ok kézenfekvő. Azoknak az államoknak, melyeknek örösi területek és mérhetetlen természeti kincsek mellett kisebbségeket is adott a háborús sors szeszélye: azoknak a kisebbségi kérdés — terhes örökség. Az adósság, amióta em-

ber él a földön, nem kényelmes teher. Igyezkessék is előlá kibujni, aki tud és erre — államok összemólamlásánál és újak kialakulásánál — önként adódó eszközök kínálkozik az állami jogutódlás elméletének az alkalmazása, mely a kisebbségi jogok „elintézésének“ valóban legegyszerűbb módjaként mostanság nepszerűbbé vált, mint Wilson sokat emlegetett 14 pontozata, amelyből találékony szerzőjük tudvalevően nem valósított meg egyetlen egyet sem.

Mennyi bajnak, mennyi félreértésnek és tegyük hozzá, mennyi fájdalomnak vehette volna elejét az, ha az államok jogutódlásának elmélete nem kerest volna magának új orientációt!

Es vajjon miben áll ez az orientálódás?

Hogy az illusztrációkat onnan merítsem, ahol a nemzetközi jogi érzék kevésbé szűrődött be az államélet vétkeringésébe, megálapítom, hogy a jogutódlás magának igényli elődjének összes jogait, magának igényli abban a terjedelemben és benső tartalomában, amint azok a jogok évszázadok során a történelmi fejlődés rendjén kialakultak. És itt nem azokra a magánjogokra gondolunk, melyek az állami javak tulajdonosa címén önként érthetően olyan alacsony érnek mennek keresztül, mint az egyes emberek halála esetén az ő hagyatékához tartozók. Hanem gondolunk azokra a jogokra, melyeket az államok egyes polgáraival, akár a polgárok valamely szervezeti egységével szemben biztosított magának oly kötelezettségek fejében, melyek a jogokkal egyzserre sokszor azokat megelőzőleg keletkeztek, s melyek nélkül a jogok létalapja elesik.

Örökség kötelezettségek nélkül nincs, sőt akinek joga van: az, a pusztá joggyakorlás mikéjnté tekintetében már kötelezettségek

A régi Budapest

Irta: BAEDEKER POLITIKA

A politikai élet ezekben az években — 1872-ben és még néhány esztendőn át — éppen nem volt épülesek látvány s minket fiatalokat ugyancsak nem lekésített. Ha valaha jellemző volt a goethe-i mondas: „politisch Lied, garstig Lied, akkoriban az volt. A nagy föllelékezés, amely az 1867-iki átalakulást fogadta s az örömet, amely a felelős kormány kinevezésével inaurált új korzakot, nemzeti reneszánszot üdvözölte, hamarosan követte a rossz sáttzettel járó kiábrándulás. A napi- és pártpolitikai meszák az öreg dezilluzionáltak nézetek vigasztalannak, — mi egyetemi ifjak is elszomorodtunk annak sávárságán.

Az államfárjak között kerestük a hősokeket, a kisisteneket, akikről álmotunk, akiknek a glóriás alakját a gimnaziumi történetórákon s a diákbarátság naiv diskurzusaiban elképzeltük és — nem találtuk őket. Andrásy Gyula, a kiegyezés korzakának első miniszterelnöke — aki oly csodálatosan tudta egyesíteni a genjális dilettánsnak és a gyakorlati államférfiúnak minden kitűnő sajátosságát s Deák találó ítélete szerint providenciális vezére lett a magyar közéletnek — már Bécsben lakott s a Ball-pátról mozgatta a nemzetközi politikai bábojáték marionettjét; utódja, a másikköben igen tehetséges Lónyay Menyhért szép politikai multja és impozáns finanudományára ellenére se tudott népszerű lenni, s a pártot se volt képes együttartani. A kabinetejé — és elsősorban ő maga — már bukófélben volt azon az őszön, amikor mi az egyetemre veltakoztunk, úgy hogy közülünk azok

is a baloldal felé kezdtek orientálódni, akik otthon a szűlei házában deákparti tradíciók között, a Haza Bölcsének liberális de nagyon is higgadt tanaból vették első politikai leckéiket, s mikor a monoklis Csernatony egy igen emlékezetes ülésen a miniszterelnököt (azzal az akcióizmá vá lett megállapítással, hogy miniszternek nem szabad gazdagodni) kivégezte, még a deákparti szűlönek „hivatalból“ Lónyay-parti fiát is örítelte a változásnak, amely — majd jön.

De hát — es kommt selten was Besseres nach, akogy az akkor még németek Budapestén a magyarok is mondták Lónyay után Szlávny. Szlávny után Bittó következtek, halvány árny-politikusok a két kiváló előd után. A nagyon ünnepléses, komoly, de minden eredetiség híján szűkölködő Szlávny s a nála talantomosabb, de talán kicsi természetnél fogva is kevésbé imponáló Bittó nem tartóztathatták föl a valami-kor oly hatalmas kormányzópártnak a bomlását. Közleledt — a vég kezdetét“, amelyet az „öreg ur“ se tudott, s talán nem is akart feltartóztatni. Ekkoriban szállhatott el böles ajkáról az a heves tiltakozás, amely biztosabban jósolta meg a párt halálát, mint az ellenléte újságjainak, a Honnak és Ellenörnek állandó lélekarhangongatása. Egy alkalommal, amikor a vezér voltára hívtakoztak, így kiáltott föl indulatosan: „Az ördög a vezeték, nem én!“

Erejkének és tekintélyének volt még egy nagy és hatalmas fellobbanása a Lukó Géza interpellációja folytán napirendre tűzött kir. tetsvényjor (jus piacti) ügyében az első egyházpolitikai vitában, melyet az új tör-

*) Igy hívták akkor az egész országban Deák Ferencet.

vényhozás évlapjai följegyezték. Ezen a históriai napon — 1873. június 28-án — még egyszer, és utoljára, íráthatta a nemzet a Deák-pártot teljes és bontatlan egységében, amint a vezére körül imádatban lelkesedve egybeforrott, s még egyszer es utóljára gyönyörködhetek egyik legnagyobb fiának diadalmi dialektikájában, hamisítatlan szabadelvűségében és abban az ellenállhatatlan szuggesztivitásban, amelyet az igazán nemes lelkek és böles elmék gyakorolnak a környezetükre. De a monumentális beszéd s az azt követő emlékezés jelenet, amikor annak elhangzása után a fáradt szónokot partkülönöség nélkül ünneplte az egész Ház, csak időre lehetett új életet a pártvezérnél is beteges párba, — a nagy ember hanyatló egészsége s a kis emberek hanyatló erkölcsé nem egedta, hogy megyógyuljon. Végül maga Deák is belátta, hogy a fúzió kikerülhetetlen... Tisza Kálmán kormányra jutott és Deák Ferenc hazament — meghalni...

Az affajta nagy rendszerváltozások mint ez a fúzió, mindig erőteljes felrázásokkal, lelkiismereti küzdelmekkel és kedélyválságokkal járnak, amelyeket a professionális politikusok (akiknek a morális felhambóre egy mílmetterrel vastagabb, mint más emberié), könnyen kiállanak. De a naivabb lelkek sokáig meggyönyörködnek. A rendkívül okos és par excellence egzigencia-politikus Tisza Kálmán ezt az áthálást s tábor-kizavart együtt valójánságú épp oly jászti könyösüggel csinálta meg, mint husz évvel azelőtt a megyebalon egy divatos táncigúrát, de a nelhezében megalkuvó ifjúságra — amely nem oly okos mint a méter-politikusok, de egyenesen és becslétesebb náluk — ez a

nagy krízis lehangelőan, sokakra kétségbeesztően hatott. Nekünk lájt azoknak a lelkiismeret, akik a maguk pozícióját az ellenzék ostromával szemben nem tudták erőlesen megvédelmezni és azok is, akik a hatalom csábjának elmentálani nem tudván, a kormányképesség kedvéért az opponálás felhagyta. Az ideálokkal tele fiatalok nem tudta magáévá tenni Csernatonynak az elméletét a „lyukas mozgóró“-ról, a hogy ez a külföldben szellemes publicista a bihari pontokat, amelyeknek az igazziért annyit verekedett, végre a fúzió százipése végett cinikusan elnevezte, — s nem tudta megéteni, mint lehet „szögere akasztani“ az elveket, amelyek e pontokban voltak lefektetve s amelyeket Tiszáak még tegnap meggyőződéssel vallottak...

A nagy esemény az ifjúság legnagyobb részét, amely azelőtt Deakra esküdtött vagy Tiszáért rajongott, a szélös ellenzék felé sodorta s én még az egyetemen voltam (amelyet 1876 nyarán hagytam el), amikor már Czavölcsy és Verhovay voltak azok a politikusok, akik után az ifjak indultak, kivált a joghallgatók, akikben mindig több volt a hajlandóság a politizálásra is, mint a többi fakultások diákjaiban.

De még ekkor is, amikor az országos politikában a nagy átlenés történt jobboldal, az egyetemi ifjaknál pedig balra, még akkor is megmarad a diszkussziókban az a kímélő hang, amelyvel utóbbi cikkekben dicsőkedtem. Igaz, nálunk fiataloknál az „országzás“ (ahogy Kautz Gyula a politikát magyarul elnevezte) nem volt kenyérkérdés, s a politika a mi számunkra nem volt sem az egzisztenciák tudománya sem az egzisztenciák kérdése s így nem kellett

korlátjai közé szorult. Az államok jogutódlásának új értelmezése azonban megtalálta az elemi igazságok megkerülésének útját. Valójában s teljes erejével követeli magának a történelmileg kifejlett jogokat: a kötelezettségek szempontjából azonban az újonnan megszerzett szuverenitásra hivatkozik s vállalt kötelezettségeit nem a múlt, hanem a jelen kényelmei érdekei és politikai céljai szerint újra és egyoldalulag szabályozza.

Azaz, röviden: a kötelezettségek teljesítését megtagadja. Százakra menő kulturintézményt, — iskolákat, közművelődési alkotásokat — veszített el ekként például az erdélyi magyarság, amelynek helyzetét én közelebbről ismerem, az ő Trianonban kirendelt és megszabott új állami elhelyezkedésében. Száz és száz iskoláját keresi tulajdonos címen az államhatáron, mely az azokra nézve megelőzően a magyar állammal kötött szerződésekből mint „jogutód” azonnal behelyezkedett, de a jogaival járó kötelezettségeit a szerződések egyszerű nullitátlásával új rendezés tárgyává tette. Hogy a szerződések „átzállandó” természetűek-e? hogy az egyik szerződés fél kilépése nem vonja-e maga után a „clausula rebus sic stantibus” létrejött egyezmények egész sorozatát? Ezekkel a kérdésekkel az új jogutódási teoria nem törődik. Sajnos azzal szem, hogy a kisebbségi szerződések, melyek az állami szuverenitás jelentékeny darabját letörték: a felszeletelt és vallászsádkadság, a kisebbségek közoktatástígyi jogainak védelmére felállított összes garanciákkal együtt tartalom nélküli szövegekké esnek össze.

Mert hiszen kétségtelen, hogy a kisebbségi szerződések nem elvenni akartak, hanem adni és megvédeni bíztattak. A jogokban való kötelezettségek nélküli állam

jogutódása ellenben elvesztett is ami megvolt vagy megvan és nem adja meg azt, ami a kisebbségi szerződésekből folyó megcsonkult állami szuverenitásból következik.

Ez az ideológia továbbá megmérgezi az egész léggört, melyben az állami és társadalmi élet lélegzik és mozog. Behatol a tudomány ugynevezett csarnokaiba is; vásári portékává teszi a tudományos munkásság eredményeit s aki pl. felüti a cluj-i (kolozsvári) román egyetem valamely kiadványát, meglepetve olvashatja belőle, hogy a kolozsvári m. kir. Ferenc József egyetem tudós munkásai, kutatásainak eredményeivel már egy évtizedet megelőzőleg nem a magyar, hanem a román tudományt és irodalmat gazdagították, mert a „jogutódás” ex post szivta magába az eredményekhez való jogot, a más munkájának tisztelbentartására vonatkozó kötelezettségek nélkül. (Lásd pl. „Bibliographia botanica Romaniae annorum 1914—1920. Redigit Alexander Borza prof. univ.” és „Bulletin de l'Institut de Gradini botanice si al Museului botanic de la Universitatea din Cluj. 1921.” Vol. I.)

Valóban meglepő a gondolkodásnak az a módja, mely a multat is kisajátíthatóvá tudja átvárársolni. Hunyadi Mátyás király is kisajátított szellemi érték. Szobrán kiáltó színekben ragyog új neve: „Mathei Corvinus”.

Jó volna, ha a népszövetségi kongresszus bölcseseinek látó személeteként, ahová semmi jog utódási teoria el nem ér. S ha komoly a szándéka, hogy a lelkek bekéjét megteremtesse, gondoskodjék, nehogy a legszebben megszövegezett határozatai is pusztá szavak maradjanak, melyek elhangzanak és eltűnnek mielőtt a föld egyszer megfordul tengelye körül.

gondolkodás meg a szabadulni haladás hídterő szerepelik volna. S ki tudja, hogyha az ifjúság körében és a szellem ualokid, nem élvezti volna-e sokkal tovább a béke áldásait? Hiszen történelmi igazság, hogy csak oly nemzetek keverednek háborúba, amelyek otthon se tudnak békében maradni s akkor üzennek hadat vagy adnak okot hadüzenetre, amikor az egyes rétegei egymással állnak harcban. . . Ki tudja?

Anyit mondhatok s bár fájt, mégis edes melankóliával emlékezzék vissza, hogy ezekben az években az egyetem a barátságának éppen úgy volt a diploma, mint a tudomány s nemi hiszem, hogy a híres németek Freundschafsbundjaiban vagy a Burschenschaftjaiban. bárhol is lehetett ahhoz hasonló intimitás, mint ez esztendőben köztünk, akiket nem kötöttek össze corps-szabályok és burstörvények. Gyűlölködésről, felekezeti túreltelenségéről még nem volt azok. Históriai nevű gentryfiuk épp úgy barátok voltak a sváb eredetű nyársfogárral és a csak nemrég emancipált zsidógyerekekkel, mint egymással s az előbbieket éppoly kevéssé dicsétek az őseikkel, mint ahogy az utóbbiak nem szégyeltek őket. Akik még megvannak ezekből az évtáratokból, nem fognak meghazudtolni engem, ha azt mondom, hogy ezek barátságos esztendők voltak s a barátság esztendői.

Ha legalább ezt az egy szépet vissza lehetne idézni abból a korból, amely oly régen elmúlt. Azt a barátságos és szeretettel, amely az életet akkor átmenesítette s az egyetértést, amely az ifjúságot egymás barátává tette. . . Fájdalom, csak az emléket idézhetem vissza! . . .

Egy gondolat

Irtó: Udárdor Ivan

A szoba sarkában ott gúnyasztott az asszony. Arcát egy puha parnaba temette, két selyemponyolába burkoló finom teste időnként megremegett, mint az ideges paripáé.

Az ablak nyitva volt és aranyzárú haja úgy lebegett meztelen válla fölött, mint selymes tavaszi szálak a levegőben. Porcellánfehér válla megráduult, mintha sírua.

Az asszony nem szólt, csak gondolkodott. Remegett, mert várta valamit, aminek szerinte történi kell. Remegett, mert félt. A férje három nappal ezelőtt megtudta, hogy hűtlene lett hozzá. És ő azóta vár valami végzetést, valami rondikiváltást. A büntetésnek valami ismeretlel formáját várja. A halált várja.

De nem jött semmi. Azon a rettentés hajnalon, a férje ránézett — aztán elfordult tőle. De tekintetében ott feketélt a kifürkészhetetlen mélység, mely sötét mint egy rettentés örvény és titokzatos mint az éjszaka rejteme.

És ebből a feketeségből valami lobbant, aztán kialudt. És az ajka remegett; az ajka, mely idegenül sohasem piros, hanem kékes árnyalatban játszik, a remegő ajka most fekete lett. És látta, hogy keze összevonaglik és körme belemar a tenyerébe. Aztán megfordult és elment.

Az asszony azóta egyre várja, hogy visszatér és megfogja. Hogy visszatér és vallatja és elkergeti, vagy megbocsát neki. De nem történt semmi. Belement a szobájába és azóta ott van. Az inas azt mondja, hogy helyben ül és gondolkodik.

Az asszony tudta, hogy erre kell neki gondolni egyre és félt, hogy beleőrül.

Az asszony reszketett. Akkor reszketett így, mikor először hallgatta a félelmes, hűbájós, beszélő, zugó, rejtelmes indiai erőt. Akkor sem tudta mi mozdítja a repkényt és mi buvik meg a füvek között. Néha úgy érezte, hogy kigyó tekerződik nyakára, mint egy rettentés, hűvös ékszer. És szemekelőt, melyek testellen néztek és dalokat hallott, melyek nem énekeltek senki.

Ez az idegenség vette újra körül a nagy város közepén és a félelem foglalta tekerzőző nyakára.

A férje, kit megcsalt, indiai sötétbőrű férfi volt. Halkszavú, csendes ember, ki éppen olyan biztos eleganciával viselte a frakkját, mint hófehér, testhez tapadó kasmirkötésű. Épp úgy hozzá volt szokva a puha nemezelkalaphoz, mint a hófehér turbánhoz, melyet nagy hozzáféréssel csavart hosszú, puha szövetből különös, fekete fejére. De ettől a szokatlan ruházattól eltinkette, az asszony azt hitte, teljessen európai. Tudott bárlázni, szeretett ulazni, sokat olvasott és éppen úgy csókol, mint minden más férfi.

Az asszony Nizzában ösmerkelte meg vele. Három hélig kacérkodott vele, mikor egy este egy rövidke levelet és egy kék bársony dobozban mesés értékű gyöngyöt talált szobájában az asztalán.

— Mama, a fekete megkérte a kezemet, — kiállt, mikor végigolvastam az irást és félig elszörnyedve, félig elkábultva szerencsésjélt, ezt kérdezte: — Most mit csináljak?

Az anyja a gyöngyöt emelgette, forgatta, csodálta.

— Ha nekem lennék, én nem haboznék — mondta, — De nemi beszéllek rá. Hisz fekete.

— Nem is olyan nagyon felelt — rátorolt a menyasszonyjelölt pár pernyi habozás után. — És jó fiu. Egy kicsit csendes, de nagyon jó fiu. Ennek három éve. És most megcsalt, hogy összejártokozott valakivel, akit őt éve nem látott és akit egyszer nagyon szeretett. És a fehér asszony a csendes álmódú sófét karjából oda tévedt a fehér férfi keblére. A kegyetlen sors úgy akarta, hogy a szegény férj rögtön megtudjon mindent. És az őla hallgat, mint egy megneműlt átokverte és az asszony kétségbeesve várja, mi fog következni.

Most végre léptek halott. Megrázkodott, felült, de rémületében aróára szorítja kezét. Csak akkor tekint fel, mikor két erős sugár parancsokban rávetődik és szinte légei arcáról két kezét, a férje áll előtte, de mégsem ő. Ez egy borotválatlan, messzire néző idegen, kit ő sohasé látott eddig. Arcának sápadtáság feketesébe árnyalódott és fehér, testhez simuló öltönyében a mozdulatlan ember olyan, mint egy sötét tiók.

A szegény kis fehér asszony nyomorultul remeg előtte. Várja, hogy szóljon, de ő még mindig hallgat. Tehát úgy érzi, neki kell kezdeni. Sir.

— Haragszok? Nagyon haragszok? Ne hallgass így. Félek tőled, hogy ha így hallgatsz. Fordítsd el rólam a szemed. Meg akarsz ölni? Ugy-e meg akarsz ölni?

— Miért? — kérdezte most mely hangon a férfi és a hus. Sötét ajakon megjelent egy kis mosoly, mely fájóbb és kegyetlenebb szenvedésről beszélt, mint millió könnyesepp.

— Nagyon meggyőzőrelek — sirta az asszony. — Rossz vagyok. Úss meg. Kivánom, hogy megűss.

A két sötét szem kitágult. Nagy lett és kifürkészhetetlen.

— Mikor magamhoz vettelek, nem gondoltam rá, hogy a szenvedést láncolom magamhoz, mert ha rá gondolkodom, — lenekülök tőled. Nem gondoltam rá, de azért tudtam, hogy minden, ami születik, magában hordozza a halált, mert semmi nem kerülheti el az örök, kímzó változást. A szerelem is úgy született lelkemben, mint egy fényesarcu gyermek. A szerelemnek is el kell hervadnia, mert született, aminet te is el fogsz hervadni, mert voltál és vagy.

Az asszony felsirt, mint a vezező a pap szavára. — Ki marad örökre együtt azzal, akit szeretett? Az élet hullámkzik. Elragadja tőlünk az egyiket és felénk sodorja a másikat. De a lelkünkben ott ég az örök sóvárgás kintja a fény után. Nekem te voltál a vilárosság. És most kialudtál mint a gyertya, ha elfújja a szél. Megértintett téged is az örök változás.

Elhallgatott. Az asszony kezét tördelte és különösen nézett rá. Látszott rajta, hogy nem érti mit beszél.

— Mit fogsz velem tenni? Elküldesz magadtól? Mondd, mit kell csinálnom. Engedelmeskedem. . .

— Nekem te már nem vagy — válaszolt csendesen és egy kicsit mozdított a vállán.

— Nem vagyok? Miért mondd ezt? Még élek. Még győzőrelek. Még a kezdemben tartod a sorsom. Megölhatsz, elkergethatsz, büntelhatsz, de azt nem mondhatod, hogy nem vagyok.

— Te már nekem nem vagy. Egy kép voltál csak a lelkem tükrében. Egy kép, kiről nem tudtam kicsoda. Nem tudtam milyen ismeretlen körülménynek köszönheted a lételed. Nem tudtam miért jöttél. De fehér voltál, mint a hó és rózsaszínű, mint a vir-

radat. És ott tebeztél, amint a hold-
szárga lebeg a víz színén. És hoztad
nekem az örömet és hoztad nekem a
szervenvedést. És az örömmel az élethez
kötöttél és az átkom lettél.

Az asszony eszelősen nézett rá.
— Az átkod voltam, mert örömtől
adtam!

— De aztán hoztad a szenvedést.
Te nem tudod, hogy a szenvedés a
szabadulás. És a meg nem értés hely-
lyébe adtad: a tudást.

— Jól van. Tudod végre ki vagyok.
Most megvetsz, utálsz.

— Nekem te már nem vagy, — in-
mélelle halkán az ember.

Az arca mozdulatlan volt, mint egy
kőszobor feje.
— Az életed nekem egy gondolat
volt. Amint megszűnt a gondolat, meg-
szűntél te is.

Az asszony fejszikoltott.

— Ez nem igaz. Rettenetes vagy.
Én nem szüntem meg lenni, én élek,
élek, hisz kinezlak...

— Már nem. Te talán soha nem i-
vottál, csak az én lelkemből sarjadz-
tál ki nekem. Csak az én szemem lá-
totl téged felhérnek, csak az én elmém
akart téged okosnak, jónak, becsüle-
tesnek, csak az én szívem érzett té-
ged melegnek, hűnek. Csak az én ke-
zem tapintotta selymesnek a hajad,
csak az én fülem hallotta dalnak a
szavad, csak az én testem érezte tes-
tedet kábítóan pompásnak. Én terem-
tettem teket megagatnak. Te a képzete-
tek jatká vagy. Földöntuli csodádnak
hittelek, — és most összeromboltak.

Nem vagy. Egy gondolat voltál. Most
megszűnt a gondolat és a gondolatban
megszűntél lenni te is...

Az asszony felemelte fehér arcát.
Két szemé irószálai tapadt a sötét
szoborarcra előmlő gyilkos közömbös-
ségre. A homlok nyugodt volt, a szem
hideg, az ajak szorosan összeráva.

Igy álltak egymással szemben. Az
egyik koményen, a másik összetörve.
Aztán a férfi megfordult és nesztelen
léptekkel visszament szobájába. Az
asszony végigsimította homlokát:

— Egy gondolat voltam, — suttozta.

.....
(*) Dr. Kosztolányi Árpád orvos
rendel. Wilsonova-utca 34. szám alatt
(a polg.-iskola mellett) csecsemő- és
gyermekbetegeknek délelőtt 9—11-ig,
bőr- és nemibetegségeknek délután
fél 3-tól fél 5-ig és fél 7-től fél 8-ig.

(*) Novisad legelső divatszalonja:
Fehér, angol és francia női divatszalon,
Kiszácsi utca 20. 3937

(*) Roth Olga kozmetikai intézeté-
ben Kr. Alexandrova-utca 21. szám
alatt, az Angol-Magyar Bank palotá-
jában, félelemetlen, modern szépség-
ápolás, arcbőrhámlasztás, alkalmas-
sággal hajszálak, pattanások, szemöl-
csök, szepők, májfoltok végleges el-
távolítása. Kaphatók saját készítmé-
nyű, kiváló hatású kenőcsök, pude-
rek, gyógyszappanok, arcfehérítő és
szepőkendőcsök stb. 3804

(*) Dr. Herman Károly orvos né-
metországi utjáról visszatevő és ren-
deléseit újból megkezdte. Rendel. d. e.
8—10-ig és d. u. 2—5-ig, Rudas-u. 2.
Röntgen. 3747

(*) A suboticei zeneiskola évről-
hangversenyei f. hó 14., 15., 16-án
d. u. 4 órakor tartanak, 17-én fél
6-kor pedig a nagy hangverseny.

(*) Pöstvény csodaforrásai a legújabb
beteglelet (csúz, közsvény, ischias, női bajok)
váltak meg szenvedéseiktől. Dr. Schmidt és
dr. Weisz Ede sanatoriuma szakszerű keze-
lést, előrangú ellátást mérsékelt árak mellett
nyújt. **Súlyos szenvedésektől** szabadít meg
Pöstvény fürdő csúz, közsvény, ischias, női
bajok eseteiben. Kétféle diéta elállítás,
szakszerű kezelés dr. Schmidt és dr. Weisz
Ede sanatoriumában. Mérsékelt árak. **Több
kiseret után** végre Pöstvény fürdő óvazados
forrásainál gyógyulnak a **viagnak csúz,**
közsvény, ischias, női bajokban szenvedő
betegek. Dr. Schmidt és dr. Weisz Ede
sanatoriuma mérsékelt árak mellett felvezet
súlyos betegetek is. **Gyors gyógyulást** nyer
Pöstvény fürdő régi csodahire csúz, közsvény,
ischias, női bajok eseteiben. Dr. Schmidt és
dr. Weisz Ede sanatoriumában súlyos
betegek házi gondozásában részeseinek, kí-
sérő nélkül is. Mérsékelt árak. **Külföldiek**
is messze tájakról jönnek Pöstvény csodafor-
rásához csúz, közsvény, ischias, női bajok
eseteiben. Dr. Schmidt és dr. Weisz Ede
gyógyintézete előrangú ellátást, szakszerű
kezelést mérsékelt árak mellett nyújt. **Csúz,
közsvény, ischias, női bajok gyógyításában**
parádán kiváló hatású Pöstvény fürdő. Kétféle
diéta elállítás, szakszerű kezelés dr. Schmidt
és dr. Weisz Ede sanatoriumában. Mérsékelt
és ák. 3889.

(*) „A Bröder és Fenyő” szállító-
cég Novisadon ügyfeleinek és mind-
azoknak, akik ily ügyben hozzátfordul-
nak az előirt okmányok bemutatása
ellenében megszerzi a novisadi Na-
rodna Banka Odobornál a kölföldre
való pénzügyutaláshoz és elvámolásához
szükséges **devizaengedélyeket.** Ér-
deklődőknek készséggel szolgál felvil-
lágosítással. 3973

(*) Fogtechnikai Laboratórium Su-
botica, Pajo Dobanovackó-utca 6.
Telefon 7—03 készít fogorvosoknak
és technikusoknak mindennemű fog-
technikai munkákat. Vidékieknek
pontos és gyors kiszolgálás, Fogorvos-
ok és fogtechnikusok lértjenek ár-
jegyzékét. 9746

(*) A „Bata” cipőüzlet mai hir-
detésére felhívjuk az olvasóközönség
b. figyelmét.

KÖZGAZDASÁG

A Gradjanska Banka újabb alapi-
tása. A Gradjanska Banka agilis igaz-
gatósága újabb vállallattal gazdagította
a Vojvodina közgazdasági életét. Meg-
alapította a Tarif részvény társaságot.
A Tarif r.-t. eddig a Gradjanska
Banka helyiségében kis keretek között
fuarlevél felvilágosítókkal foglalko-
zott s már eddig is tekintélyes össze-
get térített vissza ügyfelei részére az
egy-vasutagazgatóságok által. Rövid
fenállása óta ügyforgalma annyira me-
gnövekedett, hogy kiszorult a Gradjanska
Banka helyiségéből és átköltözött a
Vojnovičeva-utca 5. szám alá, az An-
gel Magyar Bank mögé, a Bácskai Hir-
lap nyomdájának volt helyiségébe.

Az újonnan átszervezett modern vil-
lalt közgazdasági terékenységet kiter-
jesztette. Több osztályt állított fel s
nemcsak fuarlevél-felvilágosítókkal
foglalkozik, hanem az államvasutalt
jogtanácsosa és egy volt vámspeditor
által vezetett jogügyi irodát állított fel
és így a vasuttal és a vámvivatallal
szemben támasztott reklamációkat a leg-
sikeresebben végzi. Sorsjegyzatálya oly
sikerrel működik, hogy a legutóbbi
osztálysorsjáték 600.000 dináros nyer-
ményét az általa eladott sorsjegy
nyerte meg. Nyilvántartja bármely sors-
jegy huzását. Biztosítási osztálya a bi-
zosítást minden ágával foglalkozik. Tu-
dokosodó osztálya pontos és megbízható
információt ad bárki vagyoni és hitel-
viszonyairól. Utlevél és vizumosztálya a
leggyorsabban és legpontosabban mű-
ködik. Idegenforgalmi osztálya a leg-
megbízhatóbb felvilágosítást adja menet-
rend és személydíjszabási ügyekben.

A részvénytársaság igazgatósága a
vállalt igazgatójává Sztipics Lazár,
a „Národ” és „Bácsmegyei Napló” volt
felelős szerkesztőjét, aligazgatóul Lévai
Antal választotta meg, az egyes ügy-
osztályok élén elsőrangú szakemberek
állnak.

A vállalat vezetősége a legrövidebb
időn belül beszervezi az egész SHS. ál-
lamot, úgy hogy a kereskedővilág és
utazó közönség részére nélkülözhetet-
lenné teszi magát.

Állatorvosi vezető: Állami felügyelet

PATRIA

SZERUMTERMELŐ-INTÉZET
BEOGRAD—SUBOTICA

VÉDJEGY.

SÖRGÖNYÖS:
PATRIASERUM
SUBOTICA.

TEL.-SZÁMOK
BEOGRAD 473.
SUBOTICA 68.

Első brazai intézet, mely az összes ál-
lami oltóanyagokat és szerumokat ki-
zárólag hazai bakteriumtörzsekből
termeli.

Termelőink és szállítók védő- il-
letek gyógyító oltóanyagokat és sze-
rumokat minden mennyiségben és kin-
denkor teljesen friss állapotban a kö-
vetkező betegségek, n. m.

Lépfene, sörtszorbács, sörtszorbács,
(sertésvész) sertéscephtikómia, barom-
fiholera, mizigykór (petecskór) serozd-
hözök, járványos elvételés (aberius)
vérszias és fertőző fűzőlök ellen.

Készítünk továbbá Tuberculint és
Ophthalmint, végül Murint egerek és
Rattint patkányok irtására. Díjtalan
kórmegeállítást! Díjmentes felvilá-
gítás minden szakterületben.

Hasfűzőket

orvosi rendelésre, fűző-
kat, nyomorszorított, mell-
tartót, halszántó nélküli be-
huzó s fűzőket gumival
és egyenesartótt (Grad-
halter, tegelegánsabb ki-
viteiben készit, az szim-
tón tisztítást és javítást
elfogad

VIRÁG LEONTIN

Alexandrova-utca 11. sz.

Continental

A CONTINENTAL-pneumatika minden nagyságban újra
kapható. Tudniillik a CONTINENTAL-pneumatika a hír-
nesz Hannoveri művekből. Ulazzék CONTINENTAL-abron-
czon, mert akkor a végeredményben a legolcsóbban utazik.
Ügyeljen a védjegyre és a CONTINENTAL. szóra.

Főképviselet:
Szerbia és Vojvodina
számára:

AVALA & COMP BEOGRAD, Terezija 36.

Sürgön cím: CONTIPNEU. Telefon: 12—11.

Salma

az elpusztíthatatlan
kaucsuk-cipősarok

Szemüveget
leggyorsabban
legpontosabban
legolcsóbban
készít,
fényképezőgépet
orvosi műszereket
javít,
borotváló, állító, Giletet
élesít
Tenner
optikus
Subotica Fleksovára ul. 11.
Fényképezési cikkek
nagy útszékben!

Malomszerelést,
átalakítást, sive ábrólól
egész magassáriség Sik-
síták újonnan építéssel,
vagy átalakítást, bár-
milyen sz. sztemre, Felvo-
nók, foly. csövek, garato-
és d. rafiszitók készítését
saját vállalkozásában gar-
ancia mellett vállal, 3760
Rózsa Kálmán
malomszerelő
NORGOS.

EGY PUSKAMŰVES
segéd, aki famunkákban
is jártas, azonnal belé-
pésre kerestetik. Írásbeli
vagy személyes ajánlatok:
Schmolka hirdető irodába
Novisad, Futoška ul. 24.
Telefon: 2-76. 3914

DIAMALT
Pékek figyelem! „DIAMALT”
a Hanser & Szabolka gyárból
Wien-St. Ulrich, békebeli minősé-
ségben, újra kapható a vezér-
képviseletnél Jugoszlavia számára
Eduard Dužanec, Zagreb
Lerakat Strossmajerova ul. 10

FŐNÖK
MUNKATÁRSÁG
keres egy főnőg- és közkere-
kedés, Jugoszlavia egyik na-
gyobb vá osában minél előbbi
szolgálatra érésre. Csakis első-
rendű, a vasszáműben teljesen
járatos erők, akik egyuttal per-
tek levelezés, a német és hor-
vát nyel. ben, valamint a gyors-
írást is bírják, szeretnék felko-
ltozba. Adá l. tokat, bizonyítvány-
m. olatokk idésref. né l. km. g-
adásával, tovább f. az ügyre-
klm. d. Zagreb, Jurjevska ul.
31. „Munkatárs III-15” jelző
alatt. 3078

Veszek
használt jugoszláv postabélyegeket
minden mennyiségben !!
Kérek árajánlatokat a
mennyiség és ár megjelölé-
sével! Deutsch Károly
tűkőrgyáros Stara-Kanizja
3692

Wiesel Zsigmond Subotica
3782
Sokolka ulica (Fogai ház,
gabona- és terménykereskedő
Ajánl:
mindennemű örményt, fongert
a legolcsóbb napi áron.
Eladás nagyban és kicsinyben.

KERESKEDŐK, MÉRNÖKÖK, ÉPÍTÉSZEK FIGYELMÉBE!

LAKATOS TÖMEGÁRU
ZOMÁNCÁRU
ÉS
PAPIRMASZAGYAR
SUBOTICA

SAVA TEKELI-U. 79 KÉSZIT: TELEFON 623 SZ.

PRÉSELT, ZOMÁNCOZOTT UTCAI JELZŐTÁBLÁKAT, HÁZSZÁMOKAT, REKLÁM ÉS CÉG-TÁBLÁKAT, DOMBORNOMÁSSAL, TAKARÉKTŰZELVEKET, ZOMÁNCOZOTT IRIGÁTORÉDÉNYEKET ÉS VILLANY-LÁMPAERNYŐKET, TAKARÉKTŰZELVEKET, SŰTŐKET, CILINDER, TÜZELŐ ÉS HAMU-AJTÓKAT, DOBKÁLYHÁKAT ÉS ŰSTHÁZÁKAT, PRÉSELT VASABLAKOKAT, VASRÁCSOKAT, GYERMEK-KOCSIKAT, FŰZÖTTI RENDSZERŰ VASABLAKOKAT, VASRÁCSOKAT ÉS VASKAPUKAT.

ELVÁLLAL:
MINDENEMŰ ÉPÜLET VASSZERELVE ÉS MAGAS MŰDOMBORMUNKÁKAT.
KÖLTSÉGVETÉST RAJZOKKAL FELSZERELVE BÁRKINEK DIJTALANUL BEMUTATUNK.

GYÁRTMÁNYAINKAT KIZÁRÓLAG NAGYBAN ÁRUSITJUK.

KAUCSUK-BÉLYEGZÖKET
gyorsan 3, rendszeren 8
nap alatt
szakszerűen állít elő
A. BEISSMANN,
OSIJEK III.
Képviselek és visszateladók
minden helységben kerestetek.

„Ma” Crem
a legjobb arcpótló szer
KORONA-GYÓGYSZERTÁR
SUBOTICA, VÁROSHÁZA. 393

Magyarországi birtokok,
bérházak, családi házak és
villák legnagyobb válsz-
ékban és jutányosan kap-
hatóak. Levay és Társa
bankbizományi biztele in-
talan osztályja Budapest,
Üllői-ut 14. 11/1. Válsz-
belyeg kérietik. 3810

GIPSZ
Alabaszter,
Modell,
Sztukatura
nagyban és kicsinyben
GRADIVO
trgovačko društvo
ZAGREB,
Bogovičeva 3. Tel. 5-55

Novisadi fém, pléh és diszműáruipar

Novisad, Temerini kapunál a csatornán túl.
Telefon 35. szám.

*Elvállalja az összes ezer szakmába vágó munkákat építke-
zéseknél, továbbá házfedéseket, templomtornyokat, diszmun-
kákat, az ezen szakmába vágó konyhaedények készítését,
kályhacsöveket és a pléhből való tömegcikkekek gyártását.*

Több bádogossegéd azonnal felvétetik.

3756
MŰLABAK,
MŰKEZEK,
EGYENESTARTÓK
SCHÖNBRUNNÁL
SUBOTICA
Pašićeva ul. 5. Telefon 375.

Marógépet és
szaflagtűrészelt
nagyot
lehetőleg Kirchner-félet
keresünk megvételre
Trenhaft Autorgyár
Senta. 3688

GÉPEK
FA-, BÁDOG-
ÉS FÉM
megmunkálására valamint
SZERSZÁMOK
transzmissziók és borszár-motortok állományban raklárón
MAL UTZBACH, ZAGREB
Vizska ul. 25. — Telefon: 4-59.
Saját gyárak Bécsben.
Kérlőn
ajánlatot!

VESZEK
HASZNÁLT FÉNYKÉPLEMEZEKET
fizetek
100 drb 10×15 c/m. . . . K 50
100 drb 12×16 1/2 c/m. . . . K 100
100 drb 13×18 c/m. . . . K 100
3693 ab Starakanizja
Deutsch Károly tükőrgyár, Starakanizja.

NAGYPÉNYEN
(Žednik) állomásnál 33 lánc nagy tanyával és a takt
ugarokban 14 lánc a reinitzfalvi űrháznál hancenkent is
ELADÓ.
Bővebbet SCHATLERNÉL SUBOTICA, Trg Cyrill i
Meloda 2, Teréztemplomnál fialkerállomásnál. 3931

A mélyen tisztelt hölgyközönség figyelmébe!

Tisztelettel közöljük, a m. t. hölgyközönséggel, hogy
hogy szalonunkban június 12-én

**szabászati tanfolyamot
nyitunk**

A tanfolyam alatt modelleinket fogjuk bemutatni,
azonkívül angol kosztűzők, köpenyek, kepek, utcai
és alkalmi ruhák tervezését. A tanfolyam hathatig
tart, jelentkezni lehet.

Januskó Pál
női divattermében Subotícán,
(Löwy ölt.) Vermes-palota.

**HOFHERR- SCHRANTZ-, SHUTT-
LEWORTH CSÉPLŐGARNITURÁK**
és egyéb gazdasági gépek kizárólagos képviselője

SZIVÓGÁZMOTOROK és BENZINMOTOROK

Olajtermékek közvetlen importálása,
kenőolajok, hengeroilajok, motorolajok,
tovotvezsír stb. legkedvezőbb napi áron

Nyersolaj cisternákban

BENZIN és MINDENMÉNY MŰSZAKI ÁRUK.

KEMÉNY ARNOLD

mezőgazdasági gépraktára Vel. Kikinda,
Telefon 93. — 1154 — Telefon 93.

Őrletők

és pékek

figyelmébe!

A Berger-féle vítványalom
azonnal kicseréli az őrletők közön-
ség gabonáját a legkedvezőbb mó-
dozatok mellett a legkifünőbb minő-
ségi lisztel. Sütők és kereskedők liszt-
szükségleteiket itt fedezhetik a legkedvezőbb
ár és szállítási feltételek mellett. Korpa és ten-
geridara minden mennyiségben és a legolcsóbb
árban kapható. — Telefon 328. szám. — 2765

Zsineg, zsák, kötél,
kender és len áruait

csak

BECK és TÁRSÁNÁL

szerezze be: Trumbićeva ul.

Telef.: 412. Sürgőnycim: Beckdrug.

WEITZENFELD és TSA
SUBOTICA TELEFON 190.

Iroda: Városi bérpalota. Kötelgyár: Sental-put.
Alapítva 1902. Táviratcim: Kenderipar.

PONYVA

ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS

A jáni: Lópokróccokat,
füzölítő és kerti tömlő-
ket, ujlisztes, gabonás,
gyapju, toll, komló és
szalmazsákot, mad-
rac és roletta szöveteket
juttából és lenből, minden-
nemű háziélelmiszert. Zsineg,
kötél és hevederek. 712

Rejtvény.

Mult számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése

Acetelin.

Helyesen fejtették meg 943-an. Könyvjutalmat nyertek

1. Gergely Nusika Pa-
lánka, 2. Bruder Georg
Osijek (Teretna-utca), 3.
Kantić Vasa Vel.-Kikinda,
4. Beller Simon Zom-
bolja, 5. Havas Mária
Subotica (Pajo Kujund-
žić-utca), 6. Gerő István
Subotica (Zagrebačka-ul.)
7. Klein Sámuel Zom-
bolja, 8. Szentiványi
Manci Kolut, 9. Lehoczy
Gizella Novi-ad (Futóka
utca), 10. Grün Kató Sombor.

Fenti rejtvény megfejtői között értékes könyveket
fogunk kiosorolni.

EGÉSZSÉGÜGYI PÁNCZÉL-

BAJUSZKÖTŐ

A rövid bajusz többé nem divat. Térjünk
vissza az ősi szép hosszú bajuszhoz. Az
egészségügyi páncélbajuszkötőt egyetlen
ember sem nélkülözheti. Ez az új talál-
mányu bajuszkötő cinezett rozsdamentes
drótszövetből készül, felkapcsolható, sza-
bályozható acél-drótrugóval. Az egész
S. H. S. királyságban csak egyedül

Gonda László drogeriájában
Bács-Topolán kapható.

Visszonteladónak árkedvezmény. — Az egészség-
ügyi Pánczélbajuszkötő 1235/921. szám alatt
szabadalmazva van.

**SCHWEIZI ETAMINOK
OPALOK
B A T I S Z T O K**

FEHÉR, SZINES, SIMA ÉS HIMZETTI

HIMZÉSEK!

HIMZETT NŐI FEHÉRNEMŰ
VALAMINT

MALOMSELYEM

STB. STB. A LEGFINOMAB MINŐSÉGBEN
A LEGOLCSÓBB ÁRAKON

E. KUENZLI ZAGREB

SWEIZI IMPORTHÁZÁBAN, ILICA 25.
SOUTERAIN, KREDITNA BANKA

336. SZ. MINTAÁRUVÁSÁR — STAND 336. SZ.

Uj

mezőgazdasági gépek

gyári csomagolásban vagy szerelve palánkai
raktárból a legjobb szállíthatók: MAROKKÁÓ
ARATÓGÉPEK, FÜKASZÁLOK, SZÉNA-
GYŰJTŐK, „UNICUM” MELICAR VETŐGÉPEK,
EGY- és TÖBBVASU EKÉK, BORONÁK,
DARÁLOK stb. Ugyanitt megtekinthető néhány drb.
kevese használt, szavatolt üzemképes ame-
rikai kéveköti aratógép. SZŐLŐGAZDÁKNAK
különböző nagyságu borsajtók és szálló-
zuzók, Eladás nagyban és kicsinyben. Kivánatra
részletes ajánlattal szivesen szolgálók. Bővebbet
Löbl Samu cég Novapalanka
(Bačka). Sürgőnycim Löbl. Telefon 32. szám. 3367

Bélaçkrvai hegyibor és pálinka nagybani eladása

U. m. Siller, Ezerjó, Traminer, Zirfandli,
stb. Pálinkák: 24—50%-ig saját földéimből,
melyek a legolcsóbb napi árban, **vörösbör**
azonban 50 literen felül 16 koronáért kap-
hatók. Használt borszivattyút és hordókat
50—800 literig veszek.

FOKTER GYÖRGY SUBOTICA
Zrinjski trg 2.

3723

MC. CORMICK

kéveköti, marokkrakó és fűkaszázó

**ARATÓGÉPEK
PÓTRÉSZRAKTÁRA**

Jugoszláviában.

I. amerikai Standard manilla
kenderkéveköti fonál.

STARI-BEČEJEN

Schumacher Rudolf Fiai cégnél van.

URAK és HÖLGYEK,

kik nagyításokkal már foglalkoztak, magas
jutalékkal és fix fizetéssel kerestetnek

RECHNITZER VIKTOR

első bánáti képnagyító vállalat
VRŠAC, Karadjordje 22. 3763

FERRUM R. T.

SUBOTICA

vasuti kocsi és mozdonyjavító műhely
Mezőgazdasági géppár. Vas- és fémöntőde.

Külön osztály haragöntésre.

Sürgőnycim Ferrum Subotica. Telefon 581. szám.

Elvállal

mindenfajta gépek javítását és rajz utáni készítését

Gyárt

mindenfajta szjkorongokat, csapágyakat, csapágy-
állványokat, mezőgazdasági gépeket,
hiteles fizetés mérlegcsúlyokat,

Készít

transzmissziókat és gyárberendezések felszerelé-
séhez szükséges mindenfajta alkatrészeket.

Előállít

mindenfajta szűrkevas öntést megadott modell vagy
rajzok után. Minden összetetteli fémöntvényt bár-
mely méretű és hangu

templomharangot

a megadott feliratokkal és a kívánt ornamentika-
val. Elvállalja a harangszerkezetek elkészítését és
a harangoknak a toronyban való elhelyezését.

Vesz

a legmagasabb napiárakon szűrkevas ócska önt-
vény, vörösbret, bronzó, sárgarezet, ócska csap-
ágyfémek, antimon és olnok.

3533

Schweici

MALOMSELYEM

eredeti Dufour & Co.

ALKALMI VÉTEL!

Ameddig a készlet tart:

I-a No. 5, méterenkint 700 korona.	
" 6. " 760 "	
" 7. " 800 "	
" 8. " 860 "	
" 9. " 940 "	

R. i. A. Gorjan mérnökök Zagreb

B. škovičeva ulica 2.

3802

Kérek, vendéglők, kereskedők és háztartások szives iud-
sására nozzak, hogy a volt „Mária Terézia”

kenyérgyárat

avatték és átnevezték, a legjobb érhékel edítve az összes koma-
cset üzembe hozták, lévegel 4 órával háromszor jobb süteményt
és 6 órával háromszor kevesebbet süt. Lényegében csapadékos
kényeret, duzzaszt minden irányban nélkül. Kényelmesebb éhvalatunk
reggel a vradai este. 6-ig, baréoz 12 órával 6-ig megrendelhető.

Árjegyzék: Fehér kenyér kg-ja K 17-.-, Fehérsáma
K 16-.-, Barna K 16-.-, Zsennourza K 29-.- kg.

Viszontjárások legmagasabb engedély. Vállalóvőre be-
vezett dárú onkon szives süteményt kg. K 2-.- Örlünk.

Szives pártfogó! 3931

Jugoszlavenská Tvornica Hleba D. D. Subotica
Lang és Rittai művezetők.

Zsák!

Ponyva!

Zsineg!

SCHIFF ABRAHÁM

zsák, ponyva- és zsineg nagykereskedő és kölcsönző
intézet

NOVISAD, FUTAKI-UTCZA 26.

Telefon. 403. Fiókák: Beograd—Bécs—Budapest.

Új és használt jutazsákok minden méretben. — Szalmazsákok
nagybar Len- és kenderzsákok. — Új- és használt vinnetes
ponyvák vegyes, kocs- és cséplőgéphez. Ponyvaszövetek. Jata
hecsinok. Kender- és lantónalék. Kenderzsinegek, minden
vastagságban. Témők, Keve- és szőnyeganyagok. Malom- és kár-
pintó hevederek. Lószőrök- és karkók. Vízmentes márnázó-
nyók és köpenyek. Háló- és balzsamozó cikkek. Kötőárúk
minden minőségben. Papírszinegek. Kérjen árajánlatot. 7654

Irógépek
szakszerű pontos
MARTINA
Fengőképesek
összes CIKKEK
NAGYBAN ISZÉ-
leg kényelmese-
k. Helyettesítke-
Gilette-készek
készen az órára
Eredeti Zsais-
szemüvegek
lenek. A
MARETTI A
optikusnál.

Anilinfesték

valamint bármily más festék minden minőségben

Lakk

Firniss

Terpentin

és mindentelre anyagáru ajánl ab raktár nagyban
és kicsinyben

FARBOL MAČKOVIĆ és TSA

faszén-, lakk- és anyagáru kereskedés
ZAGREB, BOŠKOVIĆ-ULICA 13 A.

2139

Transmissiótengely

30-100 mm-ig

álló, függő csapályak

és faligymok,

faszijkorongok

állandó raktára.

Erdős Henrik és Tsa

műszaki és malomfelszerelési cég
Tamarinska n. 6. NOVISAD Telefon sz. 335.

EGYETLEN KÉTNYELVŰ IRÓGÉP A VILÁGON

AZ "ADLER"

CIRIL ÉS LATIN EGY GÉPBE
KÉPVISELET és EGYEDÁRUSÍTÁS
AZ EGÉSZ VAJDASÁG RÉSZÉRE

DEUTSCH IZIDOR

OPTIKUSNÁL
SUBOTICA

Irógépműhelyemben min-
den javítást és áttelekítést
szakszerűen garancia mel-
lett eszközök. Vidéki ja-
vítások soronkívül eszkö-
zöletnek. Irógépműhelye-
met a bécsi Remington-
telep volt művezetője vezeti 3940

Amerikai Carbon másolópapír és író-
gépszallagok gyári lerakata.

KABÁTKÖTŐ SEGÉDNŐ

felvétetik BECK JENŐ kötő szövő gyárában

Subotica, Pašičeva ul. 10. sz. (Gőzfürdő mellett). 3959

Vezető állást keresek

30 éves nőfeln vagyok, kereske-
delmleg képzett, beszélék szerb-
horvátul, magyarul és németül.
Bor-, gabona-, termény- és gyar-
matáruszkamában jártas vagyok.
Szives megkereséseket „Szorga-
lom” jeligére a kiadóba kérek. 3907

Jugoszlavenski Lloyd A.D.

Jugoszláv Lloyd r.-t.

Beograd, Brankova ulica br. 12.
Táviratcim: Fortex. — Telefon 16-32.

Szállít és felszerel:
villamos központi fűtések, fürdőszoba
berendezéseket (Körting, Hannover),
malomokat (Kapler Berlin), vízvezeté-
keket, gyárak szerelését. 3940

Beszerez:
Diesel motorokat, szivógáz berendezé-
seket (Körting gyártmány), villamos-
gépeket (Maffei Schwarzkopf gyártmány)
mindennemű egyéb gépet eredeti
gyári áron.

Végez beszerzéseket a jövótelti
bizottság utján.
Saját technikai anyag raktár.
Saját gyártelep Beogradban.
Költségvetés, mindennemű felvilágosítás és
lépvelőink látogatása díjmentes.

„PROLETYE” polgári étterem

BEograd, Vuka Karadžića 13.
(Az angol követséggel szemben.)

Francia, német konyha és étlap.
Kiszolgálás szerb, francia, német
és magyarul.

Idegen kereskedők találkozó helye.
Szolid kiszolgálás. — Elsőrangú kényelem.

Kölcsönponyvák, zsák, ponyva, zsineg és kötélárúk kárpitós felszerelési cikkek

jutányosan beszerezhetők

Rein Izsó Sombor,

Weidinger-palota. Telefon szám 155.

Kérjen árjegyzéket. 3113

ZAGREBAČKI ZBOR!

Ne felejtse el meglátogatni
J. OMERZO I DRUG

nagy raktárát butorszövetekben, plüssök-
ben, moquelekben, matrac és redőny-gra-
dlikban, arique, f szőrköbken, tutorrugókban,
jutavaszakban, felvaszakban, szőgelben és
különféle kárpitoskellékekben.

Legelőcsőbb árak!
ZAGREB, Petrinjska ul. 3. (az névarban.)
Telefon szám 21-83.

ÉRTESÍTÉS!

A hozzánk beraktározott árukból a kö-
vetkezőket bocsátjuk eladásra:

1. Elsőrendű fehér

VÁSZONCIPŐK

német gyártmány a lehető legelőcsőbb áron;

2. Eredeti Rex konzerv üvegek ¼-1
literes nagyságig, gummi karikával és
patentzárral;

3. Stölze-féle szódás és krachedlis üve-
gek elismert elsőrendű minőségek.

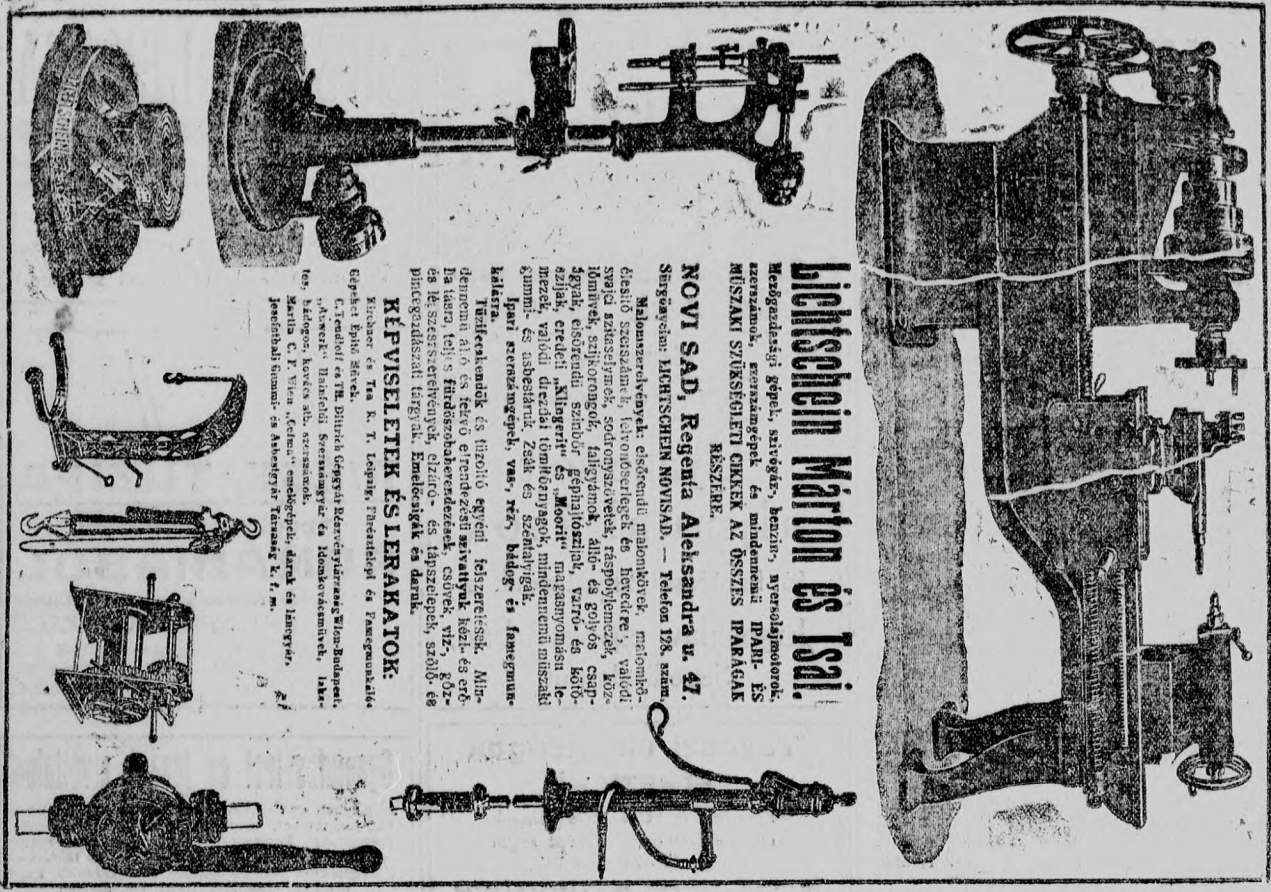
Árajánlatokat kívánatra postafordulattal teszzük.
BRÖDER és FENYŐ szállítócég
NOVISAD.

Eladó ház Horgoson

az állomáshoz közel a község legforgal-
masabb utcájában melyben 50 év óta
fennálló jömeneteli vegyeskereskedés van
italméréssel. Nagy kert. Érdeklődni lehet.
ÁDÁM JENŐNÉL, HORGOS

Lichtschein Márton és Tsal.

Műszaki gépek, szivattyúk, benzín-, nyersolajmotorok, szerrakok, szerrakgépek és mindenféle PARI-ÉS MŰSZAKI SZÜKSÉGLETI CÉLRAK AZ ÖSSZES IPARÁGAK RÉSZÉRE.

NOVI SAD, Regenta Aleksandra u. 47.
Szerbjevin: **LIHTSCHJEN NOVISAD.** — Telefon 128. szám.

Műszaki gépek, elsősorban malomképek, malombel-
désítő szerrakok, lovmotorok és hengeres, valódi
svájci szerrakok, sodronyozók, rásphymentek, köz-
lömvek, szifonok, fűtőgép, ábró- és gőz- és sap-
pák, elsősorban szőlő-élelmiszeripari, varró- és köb-
szék, erdei, állomány- és „Moritz” maganyomási le-
mezek, valódi dízel- és benzínmotorok, mindenféle műszaki
gumók és csatlakozók, Zsóki és szénábrók.
Ipari szerrakok, vas-, réz-, bádger- és fémgyaru-
kálók.

Teljeskörű és ábrólló egyéni felszerelésük. Min-
denmire a legújabb elrendezési irányokba kész- és új-
ba kész- és új- és fűtőberendezések, csővek, víz-, gőz-
és lé-szerkezetek, gáz- és lécsatlakozók, szűk- és
pincészetek, kályhák, kályhák és daruk.

KÉPVISELETTK ÉS LERAKATOK:
Kisber és Tsa K. T. Leptin, Priborjevi és Zvezdovskij
Egység Elnök Stéck.
C. Rendel és Tsa. Biluh Gagyitá Barcsyánszág Vilna Rudopst.
„Aberst” Harsfeldi Szerrakgyár és Lomborodómatyák, Ikar-
os, bádogos, kovács alk. szerrakok.
Marita C. K. Vilna „Cemur” emelőgép-árak és lámpák,
Jancsichák gumók, és Akcsyák Teraszok K. T. m.

Építészeti és építői munkák, víz- és gőz-berendezések, csővezetékek, szűk- és pincészetek, kályhák, kályhák és daruk.

Varrógép-, kerékpár

kereskedők és műszerészek szíves figyelmébe ajánlom az összes e szakmába vágó cikkekben dusan felszerelt raktáramat. Bevásárlása előtt feltétlenül kérje árajánlatom.

S. AD. ENGL
Subotica, Jelačićeva ul. 2. Kunetz-ház. 2665

A roglaticai ménesből
számfeletti lovak és csikók, mének, kancák és herélek, angol telivér és magasvörü félévek

1922. június 25-én 8 órakor árverésre kerülnek.

Vasutállomás Gorja-Roglatica és Topola (bérkocsi). Kívánatra katalogus küldetik. Cim: dr. Vojnich József Topola, Bačka. (Postafiók).

Építészek és építők figyelmébe!

Villanyerőre berendezett asztalos telen.

Az egész ország területére legjutányosabb árban készítünk megrendelések útján, rajzok szerint, épület portál, beltérberendezéseket, parkettázást és burkolat legmodernebb kivitelben. — Árajánlatokat leggyorsabban eszközlünk.

SZENTI ÉS VIRÁGH CÉG, SUBOTICA
BENE SUDAREVIĆ ULICA

Hirdetmény. A „Gerster ménes” versenystálló anyakanca és csikó állománya folyó hó 16-án d. e. 10 órakor St. Bečen nyilvános önkéntes árverésen eladatik. — Felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Dr. Gerster Károly
St. Bečen.

DESTILERIJA D. D.
Első jügoszláv rum-, likör-eszenciák, éterikus olajok éter gyára

Postafiók 143. sz. **ZAGREB** Boškovičeva u. 7.

A zagrebi „magvósármu” képviselője az iparcsernek (Industrijska palaca) 79. sz. standján

Képviselet és utazók kerestelmek! Ajánlatok a fenti céghez intézendők!

„LANZ” MANNHEIM gyártmányu alig használt magánjáró és cséplőgép családi ügy miatt magánkézből eladó.

FRANZ TOREDOS, MORAVCI
posta Merjanci Prekmurje.